

RP 126/2024 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om allmänt bostadsbidrag och lagen om bostadsbidrag för pensionstagare

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att lagen om allmänt bostadsbidrag och lagen om bostadsbidrag för pensionstagare ändras.

Enligt förslaget återinförs förmögenhetsprövning i grunderna för fastställande av stödet och vidare justeras kommungrupperingen i fråga om de maximala boendeutgifter som beaktas i bostadsbidraget. Det föreslås att bestämmelsen om företagares inkomster preciseras.

Grunderna för fastställande av bostadsbidrag för pensionstagare ändras på motsvarande sätt och förmögenhetens och inkomsternas inverkan skärps. Därtill föreslås vissa tekniska preciseringar.

Propositionen baserar sig på regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering och planen för de offentliga finanserna 2025–2028.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2025 och avses bli behandlad i samband med den.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2025.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
MOTIVERING	4
1 Bakgrund och beredning.....	4
1.1 Bakgrund.....	4
1.2 Beredning.....	5
2 Nuläge och bedömning av nuläget	5
2.1 Allmänt bostadsbidrag	5
2.2 Bostadsbidrag för pensionstagare	10
3 Målsättning	13
3.1 Allmänt bostadsbidrag	13
3.2 Bostadsbidrag för pensionstagare	13
4 Förslagen och deras konsekvenser	13
4.1 De viktigaste förslagen	13
4.1.1 Allmänt bostadsbidrag	13
4.1.2 Bostadsbidrag för pensionstagare	14
4.2 Huvudsakliga konsekvenser, allmänt bostadsbidrag	14
4.2.1 Ekonomiska konsekvenser.....	14
4.2.1.1 Konsekvenser för hushållen.....	14
4.2.1.2 Konsekvenser för statens och kommunernas utgifter	21
4.2.2 Konsekvenser för Folkpensionsanstaltens verksamhet	21
4.2.3 Konsekvenser för besvärinstansernas verksamhet	21
4.3 Huvudsakliga konsekvenser, bostadsbidrag för pensionstagare.....	22
4.3.1 Ekonomiska konsekvenser.....	22
4.3.1.1 Konsekvenser för hushållen.....	22
4.3.1.2 Konsekvenser för den offentliga ekonomin.....	25
4.3.2 Konsekvenser för Folkpensionsanstaltens verksamhet	26
4.3.3 Konsekvenser för besvärinstansernas verksamhet	26
4.4 Samverkningar med andra ändringar i den sociala tryggheten.....	26
5 Alternativa handlingsvägar.....	26
6 Remissvar	26
7 Specialmotivering.....	27
7.1 Lagen om allmänt bostadsbidrag.....	27
7.2 Lagen om bostadsbidrag för pensionstagare.....	29
8 Ikraftträdande	29
9 Verkställighet och uppföljning	30
10 Förhållande till andra propositioner	30
10.1 Samband med andra propositioner	30
10.2 Förhållande till budgetpropositionen.....	30
11 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning.....	30
LAGFÖRSLAG.....	35
1. Lag om ändring av lagen om allmänt bostadsbidrag	35
2. Lag om ändring av 11 och 12 § i lagen om bostadsbidrag för pensionstagare.....	38
BILAGA	39
PARALLELLEXTER.....	39
1. Lag om ändring av lagen om allmänt bostadsbidrag	39

2. Lag om ändring av 11 och 12 § i lagen om bostadsbidrag för pensionstagare.....43

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

Syftet med propositionen är att genomföra de åtgärder för att balansera statsfinanserna som anges i regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering och som gäller det allmänna bostadsbidraget.

I regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering konstateras att skuldkvoten inom de offentliga finanserna över de senaste cirka femton åren har ökat avsevärt. Försörjningskvoten har dessutom försämrats, vilket har lett till att den offentliga sektorns utgifter har ökat snabbare än inkomsterna och att det har uppstått ett stort strukturellt underskott i de offentliga finanserna. De utgifter som befolkningens stigande ålder medför kommer att fortsätta öka över de kommande åren och årtiondena. Det ökande skuldbeloppet tillsammans med den höga räntenivån medför dessutom en betydande ökning av statens utgifter för skuldhantering. Inom de närmaste åren kommer de offentliga finanserna därtill att belastas av flera omfattande upphandlingar som hänför sig till säkerhet. Om inte betydande åtgärder vidtas, kommer de offentliga finanserna alltjämt att ha stora underskott och skuldkvoten kommer att fortsätta öka, vilket försämrar den offentliga ekonomins förutsättningar att trygga välfärdssamhällets funktionsförmåga under och efter eventuella kriser. I regeringsprogrammet konstateras vidare att även om sysselsättningsgraden har ökat betydligt under de senaste åren, så är arbetslöshetsgraden fortfarande hög och det råder brist på kompetent arbetskraft.

Enligt regeringsprogrammet är prioriteringarna i regeringens ekonomiska politik ekonomisk stabilitet, sysselsättning, ekonomisk tillväxt och tryggnad av välfärdstjänsterna. I sitt program förbinder regeringen sig till att balansera upp de offentliga finanserna för att säkerställa medborgarnas välfärd och en hållbar ekonomisk utveckling. Regeringens sysselsättnings- och tillväxtåtgärder i kombination med direkta anpassningsåtgärder skapar förutsättningar för en balansering av de offentliga finanserna år 2031.

Enligt regeringsprogrammet är målet på längre sikt att balansera upp de offentliga finanserna och vända skuldkvoten i en sjunkande riktning, till samma nivå som i resten av Norden.

I regeringsprogrammet har regeringen beslutat om anpassningsåtgärder med målet att stärka de offentliga finanserna på ett sätt som stabiliserar skuldkvoten. I syfte att uppnå målet har regeringen beslutat om genomförande av en omfattande helhet av strukturella reformer.

I avsnitt 4.3 i regeringsprogrammet, Social trygghet som uppmuntrar till arbete, fastställs att den sociala tryggheten ska reformeras så att systemet blir enklare och i högre grad uppmuntrar till arbete. Som en del av denna helhet ska man enligt regeringsprogrammet också genomföra en totalreform av bostadsbidraget med syftet att stöden ska riktas till de grupper som behöver dem mest.

Vid regeringens förhandlingar om planen för de offentliga finanserna 2025–2028 drogs det upp riktlinjer för sparåtgärder i bostadsbidraget för pensionstagare som en del av målet att balansera de offentliga finanserna.

1.2 Beredning

Propositionen har beretts vid social- och hälsovårdsministeriet i samarbete med Folkpensionsanstalten.

Utkastet till regeringens proposition var på remiss under perioden 27 juli–7 augusti 2024. Med anledning av lagförslaget har utlåtanden begärts av miljöministeriet, undervisnings- och kulturministeriet, finansministeriet, Folkpensionsanstalten, Finlands Kommunförbund, SOSTE Finlands social och hälsa rf, Alliansen rf, Finlands studentkårers förbund (FSF), Suomen Ammattiin Opiskelevien liitto SAKKI ry, Finlands studerandekårers förbund SAMOK rf, Finska Hyresgäster rf (VKL), Boendeförbundet, Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet (ARA), Finlands fastighetsförbund, Asunto-, toimitila-, ja rakennuttajaliitto RAKLI ry, Suomen vuokrakranantajat ry, Institutet för hälsa och välfärd, nätverket Monimuotoiset perheet, barnombudsmannen, Pensionsskyddscentralen och Pensionärsförbundens intresseorganisation EETU rf. Utlåtandena och övriga beredningsunderlag kan läsas i den offentliga tjänsten under projektnummer <https://stm.fi/hanke?tunnus=STM118:00/2023>.

2 Nuläge och bedömning av nuläget

2.1 Allmänt bostadsbidrag

Enligt 7 § i lagen om allmänt bostadsbidrag betalas bostadsbidrag för hyresbostäder, bostadsrättsbostäder och ägarbostäder. Stödet för ägarbostäder slopas från den 1 januari 2025. Enligt 12 § i lagen beaktas vid beräkandet av stödbeloppet de fortlöpande eller årligen återkommande bruttointkomsterna för hushållets medlemmar. Både förvärvs- och kapitalinkomster beaktas. Stödbeloppet är 70 procent av de maximala boendeutgifter som överstiger den bassjälvriskandel som bestäms enligt 16 §. Enligt 16 § är bassjälvriskandelen 50 procent av de inkomster som ska beaktas i bostadsbidraget, med avdrag för det inkomstbelopp som berättigar till fullt bidrag.

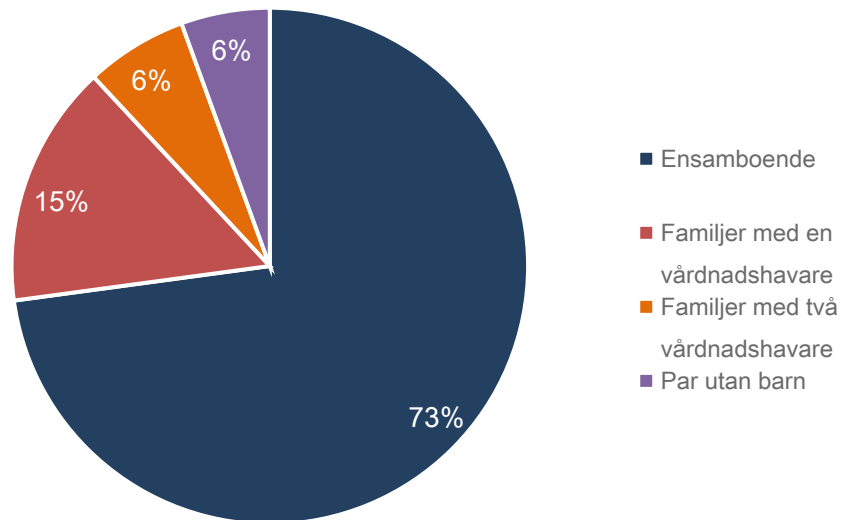
Sökandens eller stödtagarens förmögenhet påverkar inte stödbeloppet separat, till skillnad från bostadsbidraget enligt lagen om bostadsbidrag för pensionstagare (571/2007). Före totalreformen av bostadsbidraget som trädde i kraft den 1 januari 2015 inverkade förmögenheten också på det allmänna bostadsbidragets belopp och på förmögenheten beräknades en kalkylerad inkomst som läggs till hushållets övriga inkomster när bostadsbidraget bestäms.

I april 2024 betalades bostadsbidrag till 407 942 hushåll. Av dessa hade 23 303 hushåll företagsinkomster.

Maximibeloppen som beaktas i bostadsbidraget beror på den kommun där bostaden är belägen. Kommunerna är indelade i tre kommungrupper. Helsingfors och den övriga huvudstadsregionen bildar den första kommungruppen, de övriga städerna den andra och de övriga kommunerna den tredje.

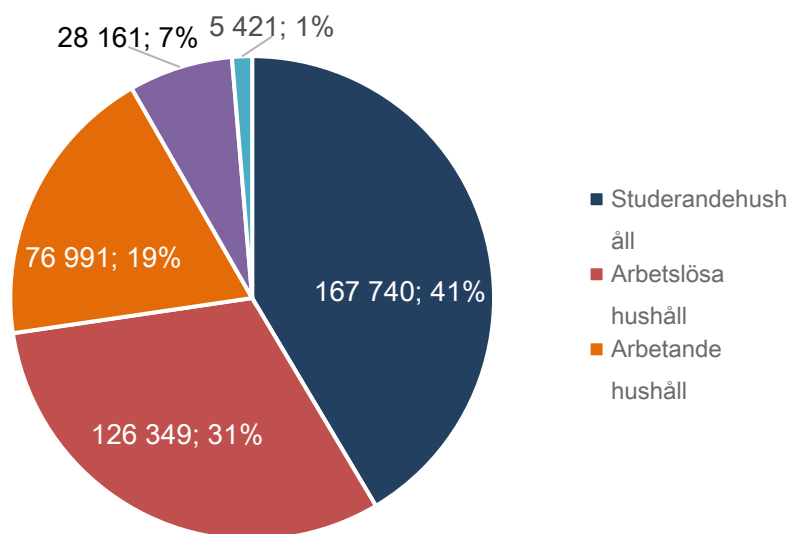
I figur 1 presenteras de hushåll som får allmänt bostadsbidrag enligt hushållstyp i slutet av 2023. Största delen, 73 procent, av de hushåll som får stöd är ensamboende. Den näst vanligaste typen av hushåll var ensamförsörjare, som utgjorde cirka 15 procent av de hushåll som fick stöd.

Figur 1. Mottagare av allmänt bostadsbidrag enligt hushållstyp i slutet av 2023. Källa: Kelasto

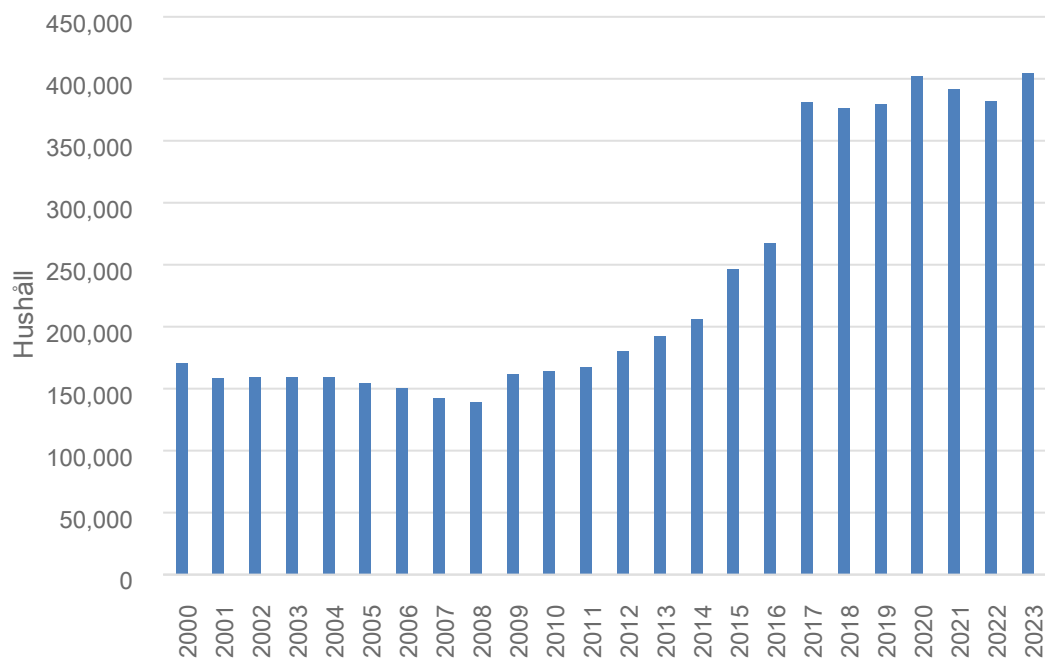
Figur 2 visar hushåll som får allmänt bostadsbidrag i slutet av 2023 enligt hushållets livssituation. Siffrorna i figuren är riktgivande, eftersom det i hushåll med flera personer inte entydigt kan fastställas om hushållet är t.ex. ett studerandehushåll eller ett arbetande hushåll.

Figur 2. Mottagare av allmänt bostadsbidrag enligt livssituation i slutet av 2023. Källa: Kelasto

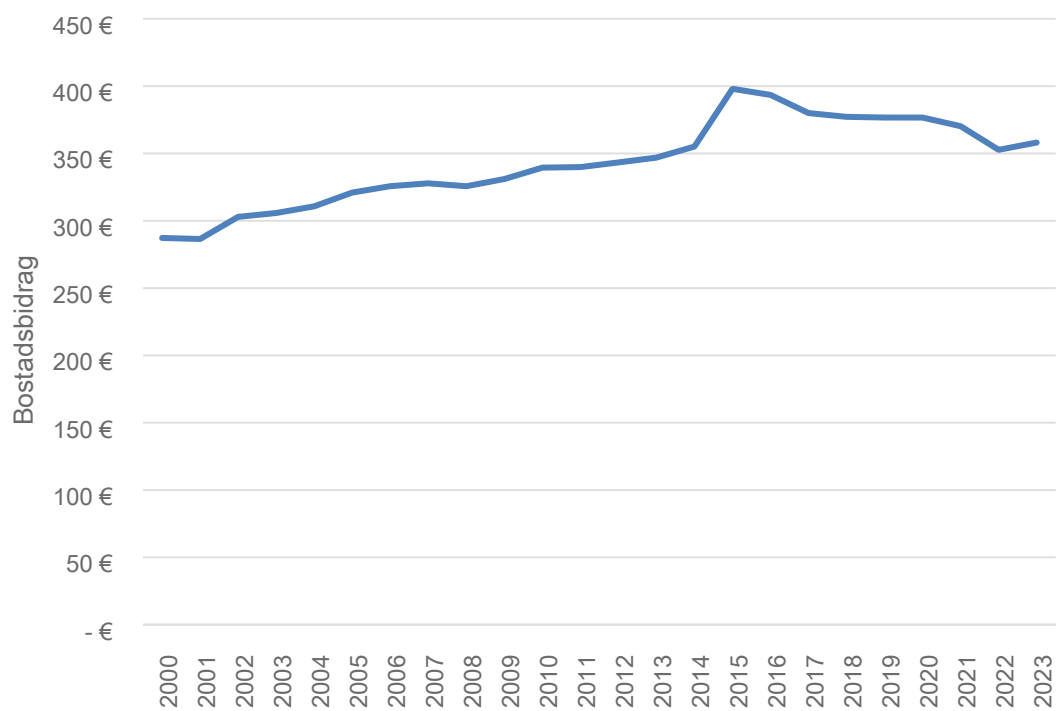
Figur 3 visar utvecklingen av de hushåll som får allmänt bostadsbidrag sedan år 2000. De senaste 12 årens stigande trend förklaras i synnerhet av ändringar i lagstiftningen. År 2015 gjordes en totalreform av lagen och i stödet infördes ett förvärvsinkomstavgång som höjde den övre gränsen för de inkomster som berättigar till stöd och därmed antalet mottagare. År 2017 började de studerande omfattas av det allmänna bostadsbidraget, vilket avsevärt ökade antalet mottagare. Sedan 2017 har antalet mottagare varit ganska stabilt, och i antalet syns närmast en topp i antalet mottagare som berodde på pandemin åren 2020–2021.

Figur 3. Mottagarhushåll vid utgången av året 2000–2023. Källa: Kelasto

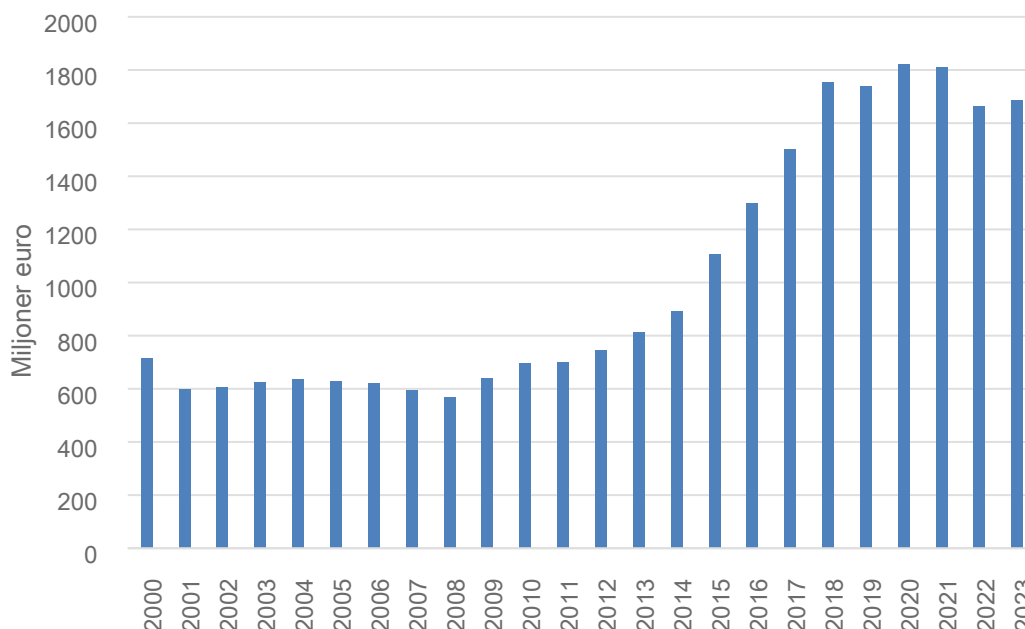

I figur 4 och 5 presenteras de genomsnittliga bostadsbidragen samt bostadsbidragets totala kostnader åren 2000–2023. Efter införandet av förvärvsinkomstavrdraget har det genomsnittliga bidraget stannat ungefär på samma nivå, och kostnadsökningen har drivits av den ökning av antalet mottagare som följde av att de studerande började omfattas av systemet och av införandet av själva förvärvsinkomstavrdraget.

Figur 4. Det genomsnittliga bostadsbidraget vid utgången av året enligt 2023 års prisnivå 2000–2023. Källa: Kelasto, social- och hälsovårdsministeriets kalkyl

Figur 5. Betalda allmänna bostadsbidrag enligt 2023 års prisnivå 2000–2023. Källa: Kelasto, social- och hälsovårdsministeriets kalkyl

I tabell 1 presenteras de genomsnittliga boendeutgifterna i sex kommuner i kommungrupp II, vilka föreslås bli överförda till kommungrupp III. En jämförelse med de genomsnittliga boendeutgifterna i andra kommuner i kommungrupp II visar att de genomsnittliga boendeutgifterna i alla sex kommuner ligger under genomsnittet i kommungruppen i övrigt i fråga om hushåll av alla storlekar. Vid granskningen har man beaktat att studerandehushåll utan barn överförs till studiestödets bostadstillägg.

Tabell 1. De genomsnittliga boendeutgifterna enligt hushållets storlek i sex kommuner i kommungrupp II och i kommungruppen i övrigt, euro i månaden. Källa: FPA

Kommun	Hushållets storlek				
	1	2	3	4	Över 4
Kajana	490	665	760	841	930
Kouvola stad	458	633	730	809	952
Villmanstrand	504	688	791	889	993
S:t Michel	509	678	818	880	1 041
Björneborg	465	622	735	851	908
Vasa	505	674	773	878	1 009
Övriga kommungrupp 2	539	724	842	931	1 060

Enligt 12 § 4 mom. beaktas inkomst som tjänats in såsom företagare till det belopp som arbetsinkomsten har fastställts till enligt lagen om pension för företagare (1272/2006). I enskilda

fall avviker dock inkomstnivån enligt arbetsinkomsten klart från företagarens faktiska inkomstnivå.

2.2 Bostadsbidrag för pensionstagare

Bostadsbidrag enligt lagen om bostadsbidrag för pensionstagare (571/2007) betalas till en i Finland stadigvarande bosatt person med låga inkomster som får pension som berättigar till bidraget. Bidrag betalas för hyresbostäder eller ägarbostäder. När bostadsbidraget beräknas beaktas som årsinkomst de fortlöpande eller årligen återkommande bruttoinkomsterna för sökanden och sökandens make eller sambo. Både förvärvs- och kapitalinkomster beaktas. Som inkomst beaktas därtill åtta procent av den förmögenhet enligt 13 § från vilken har dragits av skulder och med vilken sökandens förmögenhet överstiger 18 306 euro eller makarnas eller sambornas förmögenhet tillsammans överstiger 29 290 euro år 2024. Förmögenhet som beaktas är bland annat fastigheter och kontomedel. Som förmögenhet beaktas dock inte andel i ett dödsbo eller den bostad som sökanden eller sökandens make, maka eller sambo äger och som är i eget bruk och för vilken bostadsbidraget betalas.

Om mottagaren har kontomedel till ett belopp av högst 2 000 euro inverkar kontomedlen och räntorna på dem inte på bostadsbidraget. För makens kontomedel finns en egen gräns på 2 000 euro. Till den överstigande delen räknas ränte- och dividendinkomster med i inkomsterna och kontomedlen i förmögenheten som inverkar på bostadsbidraget.

Enligt 15 § uppgår bostadsbidragets belopp till 85 % av de maximala boendeutgifter som fastställs genom förordning på basis av bostadsorten och från vilka minskats självriskandelen enligt 11 % och den tilläggssjälvriskandel som bestäms enligt inkomsterna. År 2024 är beloppet av självrisken 681,39 euro per år, dvs. cirka 56,78 euro per månad. Tilläggssjälvrisken är 41,3 procent av den del av inkomsterna som överskrider inkomstgränsen. Om inkomsterna understiger inkomstgränsen, uppstår ingen tilläggssjälvrisk.

År 2024 är inkomstgränsen för tilläggssjälvrisken för en ensamboende 10 280 euro per år, dvs. cirka 857 euro per månad. För äkta makar, sambor eller personer i registrerat parförhållande är inkomstgränsen 14 746 euro per år, dvs. cirka 1229 euro per månad, om den andra inte har rätt till bostadsbidrag. Om den andra har rätt till bostadsbidrag är inkomstgränsen för äkta makar, sambor eller personer i registrerat parförhållande 16 783 euro per år, dvs. cirka 1399 euro per månad.

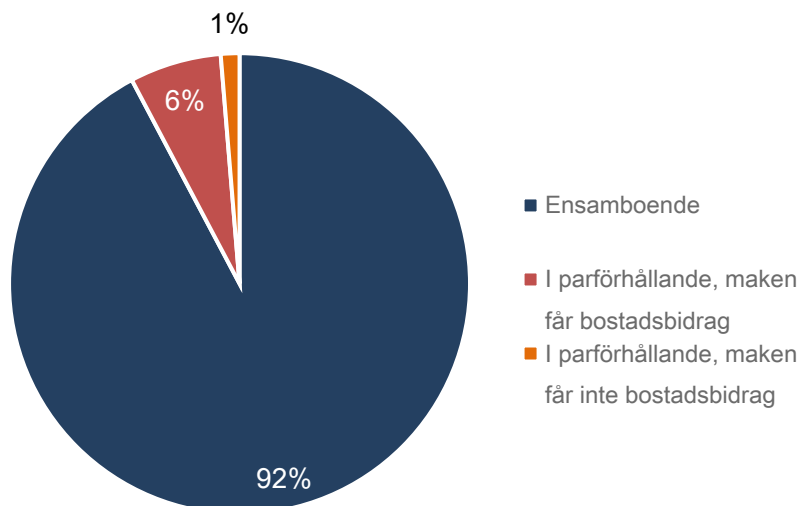
De maximala boendeutgifterna enligt kommungrupp är

- Kommungrupp I 9 287 euro per år, dvs. ca 774 euro i månaden
- Kommungrupp II 8 541 euro per år, ca 712 euro i månaden
- Kommungrupp III 7 493 euro per år, ca 624 euro i månaden

I april 2024 fick 203 301 personer bostadsbidrag för pensionstagare, och av dessa var 79 040 (39 %) män och 124 261 (61 %) kvinnor. Det fanns cirka 37 000 mottagare vars bostadsbidrag påverkades av förmögenhetsprövningen.

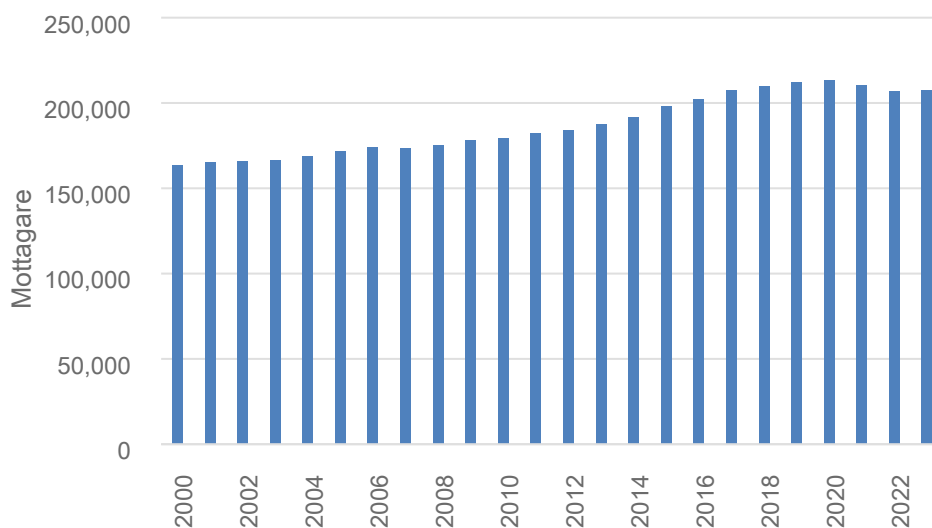
I figur 6 presenteras de hushåll som fick bostadsbidrag för pensionstagare i slutet av 2023 enligt familjetyp. Största delen av stödtagarna, cirka 92 procent, var ensamboende pensionärer. Andelen personer i ett parförhållande där maken får bostadsbidrag var drygt 6 procent och andelen personer i ett parförhållande där maken inte får bostadsbidrag var drygt en procent.

Figur 6. Mottagare av bostadsbidrag för pensionstagare enligt familjetyp i slutet av 2023. Källa Kelasto

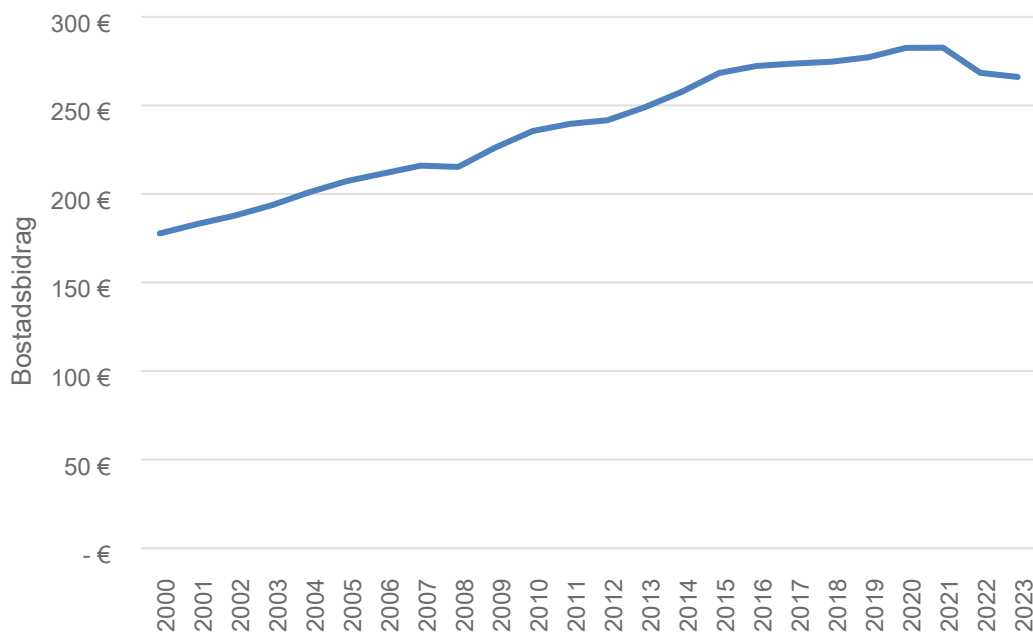

Utvecklingen av bostadsbidraget för pensionstagare 2000–2023 presenteras i figurerna 7–9. Sedan år 2000 har antalet bidragstagare ökat med drygt en fjärdedel, men samtidigt har också antalet pensionstagare ökat i och med att befolkningen åldras. Det genomsnittliga bostadsbidraget har ökat reellt fram till 2020. Kostnaderna för bostadsbidraget för pensionstagare har följt utvecklingen av antalet mottagare och den genomsnittliga förmånen.

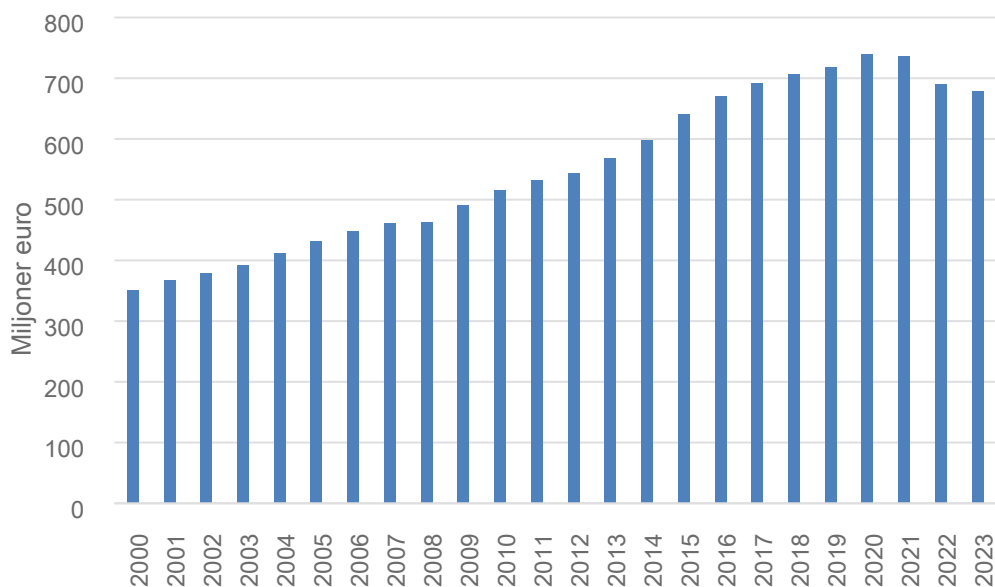
Figur 7. Mottagare av bostadsbidrag för pensionstagare vid utgången av året 2000–2023. Källa Kelasto

Figur 8. Det genomsnittliga bostadsbidraget för pensionstagare vid utgången av året enligt 2023 års prisnivå 2000–2023. Källa: Kelasto, social- och hälsovårdsministeriets kalkyl

Figur 9. Betalda allmänna bostadsbidrag för pensionstagare enligt 2023 års prisnivå 2000–2023. Källa: Kelasto, social- och hälsovårdsministeriets kalkyl

3 Målsättning

3.1 Allmänt bostadsbidrag

Syftet med propositionen är att balansera statsfinanserna och dämpa den kraftiga ökningen av utgifterna för bostadsbidrag.

Syftet med den utökade förmögenhetsprövningen är att rikta det allmänna bostadsbidraget till de stödmottagare som behöver det mest och till dem som har det sämst ställt.

Genom en omorganisering av kommungrupperingen som gäller maximala boendeutgifter överförs kommuner från nuvarande kommungrupp 2 till kommungrupp 3, eftersom stödtagarnas genomsnittliga faktiska hyror i dessa kommuner är lägre än i andra kommuner i samma kommungrupp.

Genom att precisera bestämmelsen om företagarens inkomster blir det möjligt att åtgärda enskilda fall där FöPL-arbetsinkomsten väsentligt avviker från företagarens faktiska inkomstnivå. Syftet med ändringen är att göra det möjligt att åtgärda enskilda grova fall och att stärka systemets legitimitet. I april 2024 hade totalt 23 303 hushåll som fick bostadsbidrag företagsinkomster.

3.2 Bostadsbidrag för pensionstagare

Syftet med propositionen är att balansera statsfinanserna.

Genom att ändra fastställandet av tilläggssjälvriskan och skärpa förmögenhetsprövningen riktas stödet till de pensionstagare som har de lägsta inkomsterna, de som har det sämst ställt och de som behöver bidraget mest.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

4.1.1 Allmänt bostadsbidrag

Förmögenhetsprövningen återinförs i grunderna för fastställande av bidraget. De inkomster som hushållet får och som inverkar på stödbeloppet ska höjas med ett belopp som uppgår till 20 procent av det förmögenhetsbelopp i netto som överstiger förmögenhetsgränsen. Om den sammanlagda förmögenheten i netto för samtliga personer i hushållet uppgår till 50 000 euro eller mer beviljas inget bostadsbidrag.

Kommungrupperingen som gäller de maximala boendeutgifterna ses över. Kouvola, S:t Michel, Björneborg, Kajana, Villmanstrand och Vasa ska flyttas från nuvarande kommungrupp II till kommungrupp III. I dessa kommuner sjunker nivån på bostadsbidraget. I de kommuner som överförs är stödmottagarnas faktiska hyror i genomsnitt lägre än i andra kommuner i kommungrupp II och därför är överföringen motiverad.

Bedömningen av företagarens inkomster preciseras. Även i fortsättningen ska inkomsterna i regel beräknas utifrån den arbetsinkomst som fastställs i enlighet med lagen om pension för företagare. Verkställaren, dvs. Folkpensionsanstalten, ska dock få rätt att i enskilda fall göra undantag från beräkningen enligt arbetsinkomsten om inkomstnivån på basis av övriga

registeruppgifter, såsom inkomstregistret eller beskattningsuppgifterna, de facto är betydligt högre, dvs. minst dubbelt högre än den fastställda arbetsinkomsten.

4.1.2 Bostadsbidrag för pensionstagare

Vid beslut om bostadsbidrag sänks förmögenhetsgränsen så att förmögenheten beaktas till den del beloppet av sökandens förmögenhet överstiger 15 000 euro eller makarnas eller sambornas förmögenhet sammanlagt överstiger 24 000 euro. Som inkomst beaktas 15 procent av den del som överskrider förmögenhetsgränsen, dvs. inkomsteffekten skärps, medan som inkomst för närvarande beaktas åtta procent av den andel som överskrider förmögenhetsgränsen.

Vid beslut om bostadsbidrag beaktas tilläggssjälvrisker när årsinkomsten överstiger de inkomstgränser som anges i lagen. Tilläggssjälvriskprocenten, dvs. tilläggssjälvriskens andel av de inkomster som överskrider inkomstgränsen, höjs enligt förslaget från nuvarande 41,3 procent till 43,5 procent.

4.2 Huvudsakliga konsekvenser, allmänt bostadsbidrag

4.2.1 Ekonomiska konsekvenser

4.2.1.1 Konsekvenser för hushållen

De föreslagna ändringarna minskar de disponibla inkomsterna för hushåll som får allmänt bostadsbidrag och som har större nettoförmögenhet än de gränser som anges i lagen. Förändringens storlek beror på hushållets storlek, boendeort, inkomstnivå, boendeutgifter och förmögenhet. För hushåll som bor i kommuner som överförs från en kommungrupp till en annan och vars boendeutgifter överstiger de maximala boendeutgifter som godkänns i den tredje kommungruppen, minskar bostadsbidragets belopp och hushållets disponibla inkomster.

Eftersom det allmänna bostadsbidraget beviljas enligt hushåll, gäller de klassificeringar som presenteras i konsekvensbedömningarna hela hushållet. Till exempel har man som studerandehushåll definierat ett hushåll där åtminstone en person får studiestöd. De siffror som presenteras beskriver således inte direkt livssituationen för alla medlemmar i hushållet i hushåll med flera personer.

Återinförande av förmögenhetsprövningen

Återinförandet av förmögenhetsprövningen minskar bostadsbidraget och de disponibla inkomsterna för hushåll vars nettoförmögenhet överstiger 10 000 euro eller 20 000 euro, om hushållet har minst två vuxna. Från tillgångarna avdras skulderna och på basis av beloppet av den nettoförmögenhet som fås på detta sätt läggs kalkylerad inkomst till hushållets övriga bruttoinkomster.

Bedömningarna av förmögenhetsprövningen har gjorts med SISU-mikrosimuleringsmodellen vid Institutet för hälsa och välfärd. I fråga om förmögenhet finns det inte direkt sådana registeruppgifter på basis vilka det skulle vara möjligt att ta fram uppskattningar av bostadsbidraget. I sina uppskattningar har Institutet för hälsa och välfärd beräknat personernas

bruttoförmögenhet på basis av kapitalinkomsterna och utgått från en kapitalavkastning på tre procent¹.

Från bruttoförmögenheten har man dragit av alla skulder med undantag av bostadslån för det egna hemmet. Bostadslånets storlek har uppskattats genom att räntorna dividerats med den genomsnittliga räntan på bostadslånet år 2021 (0,8 % enligt Finlands Bank). Därefter har bostadslånet dragits av från de övriga skulderna.

Denna metod för uppskattning av förmögenheten är förenad med betydande osäkerhet på grund av antagandena om avkastning och ränta samt på grund av att alla möjliga förmögenhetsformer inte har kunnat beaktas. I den metod som tillämpats omfattar förmögenheten endast sådana förmögenhetsposter som har genererat inkomster under året. Förmögenhetsposter som inte har genererat inkomster (t.ex. sommarstuga, skogsägande) blir inte beaktade i kalkylerna. Därtill innehåller SISU-materialet inga uppgifter om betalda källskatter, vilket innebär att depositioner också lämnas utanför förmögenhetsuppskattningen. För det andra kan avdrag från kapitalinkomsterna (t.ex. finansieringsvederlag som avdras från hyresinkomsterna) leda till missvisande kalkyler. På grund av detta är det skäl att betrakta förmögenhetsuppskattningen som riktgivande.

Nettoförmögenhetens medelvärde för hela befolkningen är cirka 227 000 €/hushåll och medianen 37 €/hushåll. Förmögenheten hos personer under 18 år har inte beaktats i nettoförmögenheten, och beaktandet av deras förmögenhet höjer den genomsnittliga nettoförmögenheten med ca 3 000 euro/hushåll och medianen med 34 euro. I tabell 2 visas i större detalj fördelningen av nettoförmögenheten bland hela befolkningen och i utgångsläget bland dem som får simulerat bostadsbidrag. I tabell 2 har man i klassificeringen avsiktligt använt personer som får simulerat allmänt bostadsbidrag, eftersom också studerande ingår i dem som får bostadsbidrag enligt materialet för 2021. Enligt tabell 2 är förmögenheten klart mindre bland bostadsbidragstagarna än bland hela befolkningen. Av bostadsbidragstagarna har 86 procent kalkylmässigt ingen nettoförmögenhet, medan siffran för hela befolkningen är 49 procent.

Tabell 2. Fördelningen av nettoförmögenheten bland hela befolkningen och i utgångsläget bland dem som får simulerat allmänt bostadsbidrag. Källa: THL, SISU-kalkyler

Förmögenhet, €/hushåll	Nettoförmögenhet			
	Hela befolkningen		Bostadsbidragstagare (utgångsläge, simulerat)	
	Hushåll	Andel %	Hushåll	Andel %
0	1 431 757	49 %	184 418	86 %
0–200	135 372	5 %	8 150	4 %
200–1000	195 095	7 %	8 377	4 %
1000–5000	227 654	8 %	4 782	2 %
5000–10000	139 607	5 %	2 081	1 %
10000–100000	440 576	15 %	4 869	2 %
100 000+	370 763	13 %	960	0 %
Sammanlagt	2 940 825	100 %	213 636	100 %

¹ Förmögenheten har beräknats genom att dividera kapitalinkomsterna med en uppskattad avkastning på tre procent. Till exempel ger kapitalinkomster på 1 000 euro en uppskattad bruttoförmögenhet på 33 333 euro (=1 000 e/0,03).

Förutom förmögenhetsprognoserna orsakar precisionen i SISU-modellens simulering av det allmänna bostadsbidraget osäkerhet i kalkylerna. De inkomstuppgifter för hushållsmedlemmarna som används vid simuleringen av bostadsbidraget baserar sig på medeltalet för året och det finns inga månatliga inkomstuppgifter att tillgå. Detta innebär att SISU-modellen inte beaktar situationer där hushållet har varit berättigat till allmänt bostadsbidrag endast under en del av året. SISU-modellen beaktar inte heller lagstiftningen om justering av bostadsbidraget. I själva verket justeras nivån på det allmänna bostadsbidraget minst en gång per år, dvs. förändrade förhållanden beaktas med fördröjning. Bidragstagaren är också skyldig att anmäla förändringar i förhållandena, om t.ex. inkomsterna förändras över vissa gränser. SISU-modellen beaktar dock inte dessa gränser, utan det allmänna bostadsbidraget simuleras på basis av medelinkomsterna under året. SISU-modellen underskattar i någon mån antalet mottagare av allmänt bostadsbidrag, varvid det kan vara så att de konsekvenser av förmögenhetsprövningen som presenteras här också blir underskattade.

De bifogade bedömningarna av förmögenhetsprövningen har gjorts enligt det läge som kommer att råda 2026, då de studerande har överförts till studiestödets bostadstillägg. För de studerande inverkar den ändringen endast delvis 2025, och detta kommer att bedömas separat längre fram. Dessutom har man i bedömningarna beaktat den föreslagna överföringen av sex kommuner till kommungrupp III.

Förmögenhetsprövningen i det allmänna bostadsbidraget minskar utgifterna för det allmänna bostadsbidraget med uppskattningsvis cirka 8 miljoner euro jämfört med situationen 2026. Eftersom förmögenhetsprövningen gäller hushåll med förmögenhet är konsekvenserna små för utkomststödet. Bostadsbidraget är en skattefri förmån, varvid det inte uppstår några skattekonsekvenser.

Till följd av förmögenhetsprövningen i det allmänna bostadsbidraget minskar stödet för uppskattningsvis cirka 3 700 hushåll, och för knappt 2 200 av dessa upphör stödet helt och hållet. På personnivå minskar stödet för knappt 6 900 personer och upphör helt och hållet för drygt 4 000 personer.

Det genomsnittliga bostadsbidraget minskar med cirka 3,20 euro per hushåll. I de hushåll där förmögenhetsprövningen inverkar på bostadsbidragets belopp minskar stödet med i genomsnitt cirka 181 euro per hushåll (cirka 97 euro per person som bor i hushållet).

Enligt tabell 3 minskar det allmänna bostadsbidraget hos 1,3–2,4 procent av hushållen beroende på hushållstyp. Den genomsnittliga nedskärningen (för dem som påverkas av förmögenhetsprövningen) på hushållsnivå är mellan 157 (par utan barn) och 266 euro (ensamförsörjare), vilket motsvarar 58–75 procent av det ursprungliga bostadsbidraget. Räknat i euro är inverkan större i större hushåll. När man beaktar skillnaderna i hushållens storlek berörs ensamförsörjare av den största förändringen på personnivå räknat i euro och relativt sett (92 euro/mån., -76 %).

Tabell 3. Förmögenhetsprövningens konsekvenser enligt hushållstyp. I siffrorna i tabellen saknas kategorin ”övriga hushåll”. Källa: THL, SISU-kalkyler

Hushållstyp	Hushåll som påverkas		Genomsnittlig förändring, €/mån			
	Antal	Andel	€/hushåll	%	€/person	%

Ensamboende	2 154	1,6 %	-157	-72 %	-157	-72 %
Par utan barn	260	2,4 %	-140	-58 %	-70	-58 %
Barnfamiljer totalt	940	1,6 %	-252	-72 %	-70	-72 %
• Ensamförsörjare	547	1,3 %	-266	-75 %	-92	-76 %
• Par med barn	393	2,2 %	-234	-68 %	-51	-70 %

Tabell 4 visar förmögenhetsprövningens inverkan enligt ålder och kön. Ålder och kön är variabler på personnivå, men det allmänna bostadsbidraget är en förmån som gäller hela hushållet. Därför kan samma hushåll förekomma på flera ställen i tabellen. På basis av tabell 3 minskar förmögenhetsprövningen stödet på ungefär samma sätt hos olika grupper. För dem vars bostadsbidrag ändras är förändringen på hushållsnivå störst i hushåll med barn. I förhållande till bostadsbidragets belopp är förändringen störst bland 65–74-åringar, 35–44-åringar och barnfamiljer. Den relativa effekten förändras inte när man granskar förändringarna på personnivå, men absolut sett är förändringarna per person de minsta i barnfamiljer jämfört med andra grupper. Detta är logiskt eftersom barnfamiljer har fler medlemmar än andra familjer, vilket ökar hushållets förmånsbelopp, men inte linjärt. Dessutom varierar andelen ensamboende något enligt grupp, vilket för sin del förklarar skillnaderna mellan grupperna när det gäller hushålls- och personnivåerna.

Tabell 4. Förmögenhetsprövningens inverkan enligt ålder och kön. Obs. samma hushåll kan finnas på flera rader, siffrorna kan inte sammanräknas. Källa: THL, SISU-kalkyler

	Hushåll som påverkas		Genomsnittlig förändring, €/mån			
	Antal	Andel	€/hushåll	%	€/person	%
Kvinnor (vuxna)	2 328	1,8 %	-190	-69 %	-87	-70 %
Män (vuxna)	2 554	1,9 %	-176	-69 %	-106	-70 %
Under 10-åringar	1 194	1,7 %	-302	-73 %	-72	-73 %
10–17 år	874	1,7 %	-294	-73 %	-68	-73 %
18–24 år	1 014	1,8 %	-161	-61 %	-103	-61 %

	Hushåll som påverkas		Genomsnittlig förändring, €/mån			
25–34 år	1 220	1,5 %	-168	-67 %	-113	-67 %
35–44 år	1 260	2,1 %	-224	-76 %	-100	-76 %
45–54 år	707	1,9 %	-198	-73 %	-119	-73 %
55–64 år	600	2,3 %	-153	-66 %	-115	-66 %
65–74 år	60	4,1 %	-147	-78 %	-113	-78 %

Tabell 5 visar förmögenhetsprövningens inverkan enligt landskap. Tabellen innehåller inte uppgifter om Mellersta Österbotten eller Kajanaland, eftersom det i SISU-materialet finns för få personer i dessa landskap som berörs av förändringen med tanke på röjanderisken. Enligt simuleringarna finns det i Nyland det största antalet hushåll som förmögenhetsprövningen påverkar, men andelen hushåll är störst på Åland. Andelen är minst i Kymmenedalen och Mellersta Finland.

Tabell 5. Förmögenhetsprövningens inverkan enligt landskap. Källa: THL, SISU-kalkyler

Landskap	Hushåll som påverkas		Genomsnittlig förändring, €/mån			
	Antal	Andel	€/hushåll	%	€/person	%
Nyland	1 761	2,2 %	-203	-71 %	-107	-72 %
Egentliga Finland	340	2,0 %	-129	-65 %	-102	-64 %
Satakunta	47	0,8 %	-141	-61 %	-66	-55 %
Egentliga Tavastland	60	1,2 %	-191	-53 %	-90	-59 %
Birkaland	340	1,6 %	-169	-70 %	-112	-71 %
Päijänne-Tavastland	153	1,8 %	-191	-80 %	-96	-75 %
Kymmenedalen	40	0,7 %	-104	-62 %	-39	-59 %
Södra Karelen	47	1,1 %	-70	-35 %	-38	-27 %
Södra Savolax	93	2,3 %	-167	-74 %	-75	-67 %
Norra Savolax	140	1,6 %	-150	-61 %	-95	-64 %
Norra Karelen	107	1,7 %	-122	-61 %	-58	-50 %
Mellersta Finland	87	0,8 %	-189	-98 %	-137	-97 %
Södra Österbotten	73	1,6 %	-131	-64 %	-56	-79 %
Österbotten	67	1,5 %	-143	-64 %	-120	-60 %
Norra Österbotten	180	1,2 %	-200	-78 %	-74	-77 %
Lappland	93	1,7 %	-261	-76 %	-99	-79 %
Åland	40	5,4 %	-180	-77 %	-108	-62 %

Justering av kommungruppsklassificeringen

I de sex kommuner som överförs fick sammanlagt 32 529 hushåll stöd i april 2024. Av dessa var 15 443 studerandehushåll (47 %). Folkpensionsanstalten har gjort bedömningar av konsekvenserna av ändringen i kommungrupperna. Bedömningarna gäller 2026 års nivå och i dem har man beaktat överföringen av de studerande till studiestödets bostadstillägg.

I kommungrupp II är den maximala boendeutgiften för enpersonshushåll 447 euro i månaden och i kommungrupp III 394 euro i månaden. Om bidragstagarens faktiska boendeutgifter överstiger 447 euro i månaden och han eller hon med beaktande av inkomsterna får fullt bostadsbidrag, minskar bidraget från nuvarande 312,9 euro till 275,8 euro i månaden. Storleken på förändringen beror på hushållets storlek, inkomster och boendeutgifter.

I genomsnitt sjunker de maximala boendeutgifterna med 13 procent och bostadsbidragen med 28 euro i månaden. Efter överföringen av studerandena minskar ändringen bostadsbidraget för cirka 11 700 hushåll. För ca 700 hushåll upphör stödet helt och hållet. I tabell 6 visas antalet hushåll enligt kommun enligt situationen år 2026, antalet hushåll som påverkas av ändringen och den genomsnittliga förändringen i bostadsbidraget. Beroende på kommun gäller ändringen 68–80 procent av hushållen som får bostadsbidrag.

Ändringen av kommungruppen ökar behovet av utkomststöd i någon mån. Enligt uppskattningen ökar utkomststödet för cirka 5 500 hushåll som redan får utkomststöd på motsvarande sätt som minskningen av bostadsbidraget och i och med ändringen kommer det att finnas cirka 200 nya hushåll som får utkomststöd.

Tabell 6. Konsekvenserna av ändringen av kommungruppen enligt kommun. Källa: FPA

Kommun	Hushåll	Hushåll vars bidrag minskar	Genomsnittlig förändring, €/hushåll
Kajana	1 400	1 100	-29
Kouvola stad	2 800	1 900	-25
Villmanstrand	2 900	2 300	-31
S:t Michel	2 000	1 600	-34
Björneborg	3 700	2 600	-25
Vasa	2 900	2 200	-29

I tabell 7 visas förändringarna enligt hushållets livssituation. Granskat enligt livssituation sker den största förändringen i det genomsnittliga bostadsbidraget hos pensionstagarhushåll, men dessa är minst till antalet. Även arbetande hushåll berörs av förändringar som är större än genomsnittet. Arbetslösa och ”övriga hushåll” berörs i genomsnitt av de minsta förändringarna.

Tabell 7. Konsekvenserna av ändringen av kommungruppen enligt hushållets livssituation. Källa: FPA

Hushållets livssituation	Hushåll	Hushåll vars bidrag minskar	Genomsnittlig förändring, €/hushåll
Arbetslösa hushåll	8 100	6 200	-27
Studerandehushåll*	2 200	1 700	-29
Pensionstagarhushåll	350	250	-34
Arbetande hushåll	3 000	2 200	-32
Övriga hushåll	2 000	1 500	-27

*Barnfamiljer med en studerande

Granskat enligt hushållstyp (tabell 8) påverkar ändringen oftast ensamboende och ensamförsörjarkhushåll. Den minsta genomsnittliga effekten berör hushåll med två vårdnadshavare.

Tabell 8. Konsekvenser av ändringen av kommungruppen enligt hushållstyp. Källa: FPA

Hushållstyp	Hushåll	Hushåll vars bidrag minskar	Genomsnittlig förändring, €/hushåll
Ensamboende	10 200	8 500	-27
Par utan barn	400	300	-33
Familjer med två vårdnadshavare	1 100	400	-17
Familjer med en vårdnadshavare	3 700	2 500	-34
Övriga	200	150	-33

Enligt Institutet för hälsa och välfärds SISU-simuleringar påverkar förmögenhetsprövningen i dessa sex kommuner sammanlagt ca 130 hushålls bostadsbidrag (ca 0,9 % av hushållen som får bostadsbidrag i dessa kommuner). Förmögenhetsprövningens genomsnittliga inverkan på det hushållsspecifika bostadsbidraget är cirka 107 euro (i genomsnitt 71 % av bostadsbidraget) och cirka 61 euro (i genomsnitt 72 % av bostadsbidraget) per person som bor i hushållet.

Precisering av bestämmelsen om beräkning av företagares inkomster

Bedömningen av företagarens inkomster i enskilda fall som en helhetsbedömning minskar bostadsbidraget för ifrågakvarande hushåll som får bidrag. Eftersom bedömningen görs från fall till fall och förändringen beror på hushållets övriga inkomster, hushållets sammansättning, boendeutgifter och bostadsort, kan förändringens storlek inte uppskattas närmare.

Syftet med ändringen av bedömningen av företagares inkomster är att göra det möjligt att ingripa i enskilda grova fall, varvid den bedöms gälla en rätt liten grupp företagare som får bidrag.

Konsekvenser för studerande år 2025

Det har beslutats att studerande (studerandehushåll utan barn) överförs från det allmänna bostadsbidraget till studiestödets bostadstillägg. Ändringen avses träda i kraft den 1 augusti 2025 och behandlas i en annan regeringsproposition. Konsekvenserna av denna proposition träder i kraft fullt ut först 2026, då de studerande inte längre omfattas av det allmänna bostadsbidraget.

Ändringarna kan dock gälla de studerande för vilka justeringen av bostadsbidraget infaller under perioden 1.1.2025–31.7.2025. Enligt Fpa:s uppskattning infaller justeringen av bidraget under denna period hos ca hälften av studerandehushållen utan barn. I de kommuner som berörs av ändringen av kommungruppen finns det för närvarande cirka 12 000 studerandehushåll utan barn. Grovt uppskattat kan ändringen av kommungruppen således påverka cirka 6 000 studerandehushåll utan barn i genomsnitt några månader före överföringen till bostadstillägget, om hushållets boendeutgifter överstiger de maximala boendeutgifterna i kommungrupp III.

Även förmögenhetsprövningen påverkar i genomsnitt under några månader cirka hälften av de hushåll utan barn som har så mycket förmögenhet att den minskar bostadsbidragets belopp och för vilka justeringen av bidraget sker under perioden 1.1.2025–31.7.2025. Enligt Institutet för

hälsa och välfärds SISU-kalkyler finns det cirka 3700 studerande som övergår från allmänt bostadsbidrag till studiestödets bostadstillägg och som har förmögenhet som ska beaktas vid förmögenhetsprövningen. Till följd av förmögenhetsprövningen är den genomsnittliga förändringen i bostadsbidraget per mottagare i denna grupp cirka 114 euro per månad. Enligt Fpa:s ovannämnda uppskattning kommer bostadsbidraget således att justeras för varannan av dessa studerande, dvs. ca 1900 personer, och detta hinner påverka stödnivån i 1–7 månader.

Konsekvenser för barn

Förmögenhetsprövningen i det allmänna bostadsbidraget och ändringarna i kommungrupperna berör också barnfamiljer.

Förmögenhetsprövningens konsekvenser för hushåll med barn beskrivs ovan i tabell 8. På basis av simuleringarna finns det ca 1 200 hushåll som påverkas av förmögenhetsprövningen och där det finns ett barn under tio år. På motsvarande sätt finns det cirka 900 hushåll med ett barn i åldern 10–17 år. Siffrorna är delvis överlappande och kan inte sammanräknas. I dessa hushåll minskar bostadsbidraget per hushåll med ca 300 euro och bidraget per hushållsmedlem med ca 70 euro. Dessa ändringar motsvarar cirka 73 procent av bostadsbidragets belopp.

Ändringen av kommungruppen beräknas gälla cirka två tredjedelar av ensamförsörjarfamiljerna i kommunerna i fråga, dvs. cirka 2 500 hushåll. I genomsnitt sjunker bostadsbidraget i ensamförsörjarhushåll med ca 34 euro i månaden. I fråga om familjer med två vårdnadshavare gäller ändringen en dryg tredjedel, dvs. cirka 400 hushåll. Den genomsnittliga förändringen i bostadsbidraget för familjer med två vårdnadshavare är cirka 17 euro.

Könskonsekvenser

De föreslagna ändringarna i det allmänna bostadsbidraget gäller det stöd som hushållen får och har samma konsekvenser oberoende av hushållets medlemmars kön. Riktandet av nedskärningarna och förmögenhetsprövningen kan dock variera mellan könen beroende på den genomsnittliga förmögenheten och andra faktorer som påverkar bidragets storlek.

Enligt simuleringarna bedöms förmögenhetsprövningen i genomsnitt gälla något fler hushåll med en man än hushåll med en kvinna. Den genomsnittliga förändringen i bostadsbidraget i euro är större i hushåll där det finns en kvinna. Detta förklaras av skillnaden i det genomsnittligt stödet i utgångsläget – förmögenhetsprövningens relativa konsekvenser för bostadsbidragets belopp är lika stora (69 %, se tabell 4) i båda könen hushåll.

Också ändringen av kommungruppen beräknas beröra nästan lika många hushåll med en man som hushåll med en kvinna. Den genomsnittliga förändringen i bostadsbidraget är större i kvinnohushåll på grund av att dessa hushåll får ett större bostadsbidrag i utgångsläget.

4.2.1.2 Konsekvenser för statens och kommunernas utgifter

Återinförandet av förmögenhetsprövningen beräknas minska statens utgifter för bostadsbidraget med uppskattningsvis 8 miljoner euro per år från och med 2026. Ändringarna infaller i samband med justeringarna, varvid cirka hälften av besparingen realiseras 2025. Å andra sidan omfattas studerandena av det allmänna bostadsbidraget ännu till den 31 juli 2025 och för en del av de studerande hinner bidragsnivån sjunka på grund av förmögenhetsprövningen. Besparingen för 2025 beräknas uppgå till 4,7 miljoner euro.

Justeringen av kommungrupperna, dvs. överföringen av sex kommuner från kommungrupp två till kommungrupp tre, beräknas minska statens utgifter för bostadsbidraget med ca 5,3 miljoner euro per år. Ändringen ökar utgifterna för utkomststödet med uppskattningsvis 1,8 miljoner euro, vilket innebär att det sparas uppskattningsvis cirka 3,5 miljoner euro per år i utgifterna för de offentliga finanserna. År 2025 beräknas kostnaderna för bostadsbidraget minska med 3,7 miljoner euro och kostnaderna för utkomststödet öka med cirka 1 miljon euro. Nettobesparingen för de offentliga finanserna uppgår således till ca 2,7 miljoner euro år 2025.

Syftet med ändringen av bedömningen av företagares inkomster är att göra det möjligt att ingripa i enskilda grova fall, och därför bedöms den inte gälla ett särskilt stort antal företagare som får bidrag. Ändringen kan bedömas ha en liten spareffekt för de offentliga utgifterna.

Kommunerna finansierar hälften av kostnaderna för utkomststödet. Eftersom kostnaderna för utkomststödet dras av från kommunernas statsandelar i budgeten för året efter utfallsåret, realiseras konsekvenserna för kommunerna med två års fördröjning. De föreslagna ändringarna ökar kommunernas kostnader för utkomststödet med sammanlagt uppskattningsvis 0,5 miljoner euro år 2027 och med uppskattningsvis 0,9 miljoner euro från och med 2028.

4.2.2 Konsekvenser för Folkpensionsanstaltens verksamhet

De föreslagna ändringarna förutsätter ändringar i Folkpensionsanstaltens informationssystem, blanketter samt kundbrev och beslutstexter. Dessutom förutsätter genomförandet av de föreslagna ändringarna att personalen utbildas, att den rådgivning och information som riktas till förmånsökandena förnyas och beredskap att sköta ett ökat antal rådgivningssituationer i synnerhet i det skede när ändringarna träder i kraft.

4.2.3 Konsekvenser för besvärinstansernas verksamhet

De föreslagna ändringarna ökar sannolikt i någon mån antalet besvär över beslut om allmänt bostadsbidrag och därmed antalet ärenden hos besvärsnämnden för social trygghet och försäkringsdomstolen.

4.3 Huvudsakliga konsekvenser, bostadsbidrag för pensionstagare

4.3.1 Ekonomiska konsekvenser

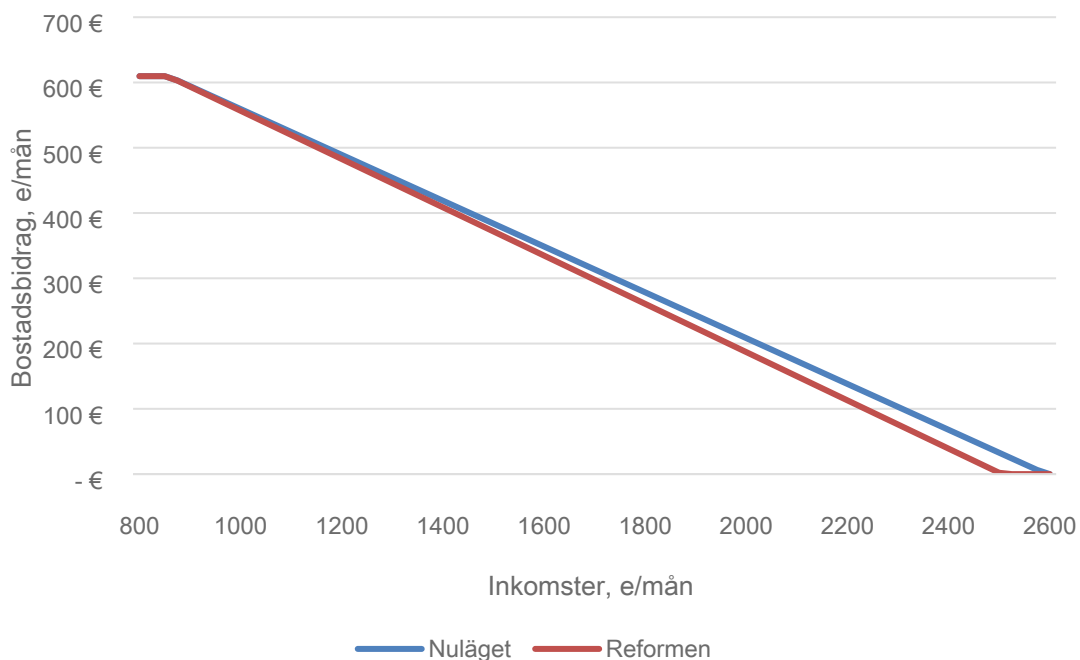
4.3.1.1 Konsekvenser för hushållen

De föreslagna ändringarna i bestämmandet av tilläggssjälvriskan minskar bostadsbidraget för pensionstagare för de pensionstagare vars inkomster överskrider den nedre gräns som anges i lagen.

Skärpningen av förmögenhetsprövningen påverkar de pensionärer vars nettoförmögenhet överskrider de nya förmögenhetsgränserna.

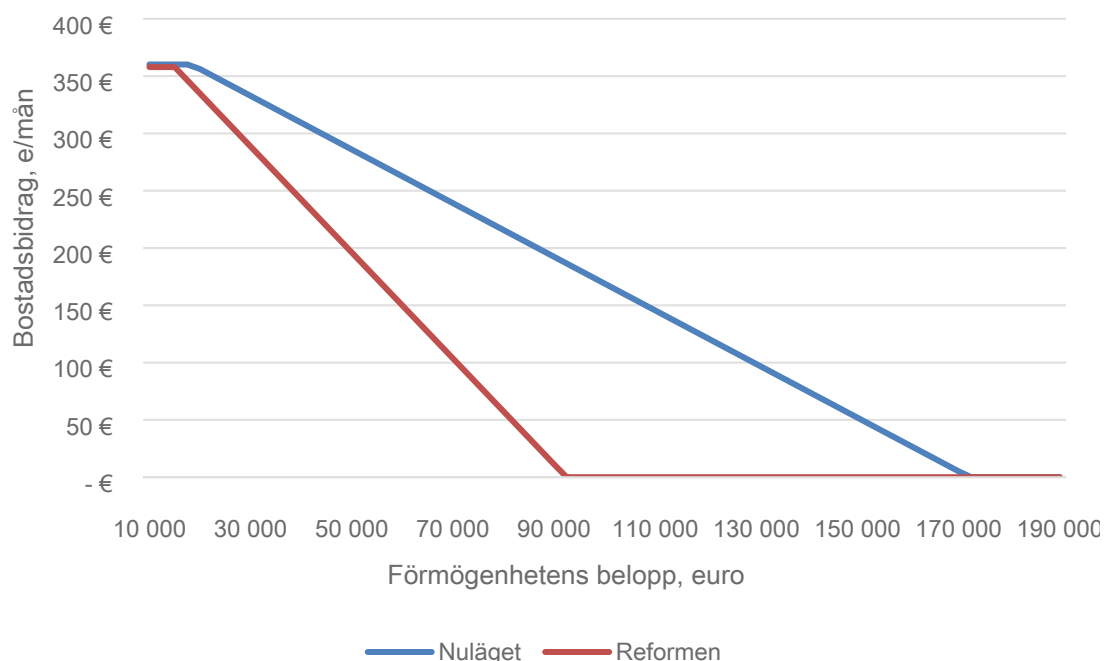
Ändringarna inverkar på cirka 203 000 pensionstagares bostadsbidrag. I genomsnitt minskar stödet med cirka 15,60 euro i månaden. Bidraget upphör helt för cirka 7 600 mottagare. Förändringarna påverkar i genomsnitt mer kvinnor än män. Av dem som får bostadsbidrag för pensionstagare är cirka 61 procent kvinnor och deras genomsnittliga förmån minskar med cirka 17,10 euro, medan förändringen för män är cirka 13,20 euro. I figur 10 presenteras hur stödet förändras på olika inkomstnivåer. Skärpningen av tilläggssjälvriskprocenten minskar bostadsbidraget för pensionstagare mer ju högre inkomsterna är.

Figur 10. Förändringen i bostadsbidraget för pensionstagare på olika inkomstnivåer. Ensamboende pensionär, inga förmögenhetsinkomster och maximala boendeutgifter (774 euro/mån.)

Ändringarna av förmögenhetsgränserna och ändringen av procentandelen för inkomsten som räknas på basis av den förmögenhet som överstiger gränsen påverkar bostadsbidraget för 37 000 pensionstagare. Sänkningen av förmögenhetsgränsen medför att mindre förmögenheter än tidigare omfattas av förmögenhetsprövningen, och höjningen av procenten som räknas som inkomst skärper särskilt större förmögenheters inverkan på bostadsbidraget. Figur 11 visar hur skärpningen av förmögenhetsprövningen och tilläggssjälvriskprocenten på olika förmögenhetsnivåer påverkar personer som har endast garantipensionen som inkomst och genomsnittliga boendeutgifter.

Figur 11. Förändringen i bostadsbidraget för pensionstagare på olika förmögenhetsnivåer. Ensamboende pensionär, som inkomst enbart garantipension (975,59 euro/mån.) och genomsnittliga boendeutgifter (530 euro/mån.)

Granskat enligt åldersgrupp minskar den genomsnittliga förmånen mer i de äldre åldersklasserna än i de yngre åldersklasserna (tabell 9). De yngre åldersklasserna har i genomsnitt mer sällan förmögenhet som ska beaktas vid förmögenhetsprövningen i bostadsbidraget, vilket förklarar skillnaden.

Det finns endast små skillnader i hur ändringen riktar sig till mottagare i olika landskap (Tabell 10). Förändringarna är något större än genomsnittet på Åland, i Österbotten och Norra Österbotten och något mindre än genomsnittet i Södra Karelen och Kymmenedalen.

Tabell 9. Den genomsnittliga förmögenhet som beaktas vid beräkningen av bostadsbidrag för pensionstagare, det genomsnittliga bidraget och förändringen i bidraget enligt åldersgrupp.

Åldersgrupp	Mottagare	Genomsnittlig förmögenhet	Bidrag före, euro	Genomsnittlig förändring, euro
15–19	320	4 940	400	-4,6
20–24	3 020	5 258	379	-7,4
25–29	4 970	5 272	363	-9,7
30–34	5 880	4 871	348	-9,8
35–39	5 650	5 599	334	-11,2
40–44	5 920	5 848	325	-11,6
45–49	6 260	5 603	316	-12,2
50–54	7 760	5 673	305	-12,8
55–59	11 530	5 831	294	-13,6
60–64	18 070	4 675	276	-12,7
65–69	36 670	4 119	257	-12,9
70–74	34 800	4 848	242	-14,0
75–79	24 910	6 948	228	-16,7

Åldersgrupp	Mottagare	Genomsnittlig förmögenhet	Bidrag före, euro	Genomsnittlig förändring, euro
80–84	15 970	11 054	215	-21,2
85–89	12 830	15 123	209	-25,4
90–94	7 980	19 595	212	-30,4
95–99	2 500	22 953	221	-34,5
100-	300	25 390	219	-35,1
Sammanlagt	205 300			-15,6

Tabell 10. Ändringen av bostadsbidraget för pensionstagare enligt landskap

Landskap	Mottagare	Genomsnittlig förändring, euro
Åland	500	-20,8
Södra Karelen	5 680	-14,4
Södra Österbotten	7 220	-16,6
Södra Savolax	6 570	-15,2
Kajanaland	3 480	-16,8
Egentliga Tavastland	6 950	-15,9
Mellersta Österbotten	2 310	-15,7
Mellersta Finland	11 030	-15,6
Kymmenedalen	7 950	-13,5
Lappland	7 790	-15,3
Birkaland	19 550	-15,8
Österbotten	4 500	-17,4
Norra Karelen	7 830	-15,2
Norra Österbotten	14 970	-17,4
Norra Savolax	12 120	-15,0
Päijänne-Tavastland	10 460	-15,0
Satakunta	8 670	-15,3
Nyland	50 590	-15,4
Egentliga Finland	17 160	-15,6
Sammanlagt	205 300	-15,6

Eftersom de skärpningar som föreslås i propositionen gäller dem som får bostadsbidrag för pensionstagare och har förmögenhet eller inkomster som i huvudsak är större än garantipensionen, gäller ändringarna i regel inte hushåll som får utkomststöd. För de mottagare av utkomststöd vars bostadsbidrag för pensionstagare minskar kompenseras utkomststödet minskningen av de disponibla inkomsterna.

I fråga om mottagare av bostadsbidrag för pensionstagare som omfattas av långvarigt serviceboende med heldygnsvård påverkar ändringarna i bostadsbidraget inte nödvändigtvis beloppet av disponibla inkomster. Av klienter inom långvarigt serviceboende med heldygnsvård får välfärdsområdet ta ut en månadsavgift som får vara högst 85 procent av klientens månadsinkomster. Från månadsinkomsterna avdras skäligen boendeutgifter, från vilka ett eventuellt bostadsbidrag har dragits av. När välfärdsområdet bestämmer avgiften ska det se till att klienten till sitt förfogande får ett belopp på minst 182 euro per månad för personligt bruk.

För pensionstagare med låga inkomster, för vilka avgiften på grund av bestämmelsen om ett belopp för personligt bruk blir mindre än 85 procent av månadsinkomsterna, leder ändringen av bostadsbidraget i regel till att inkomsterna minskar. Klientavgiften minskar dock på motsvarande sätt och de disponibla inkomsterna ändras inte.

För pensionstagare som på grund av högre pensionsinkomster betalar den fulla klientavgiften (till ett belopp som motsvarar kostnaderna för serviceproduktionen) minskar sänkningen av bostadsbidraget personens disponibla inkomster.

Enligt Fpa:s registeruppgifter bor cirka 38 500 mottagare av bostadsbidrag för pensionstagare i serviceboende. Uppgifter om klientavgifterna finns inte i Fpa:s register. På grund av det relativt höga priset på serviceboende och de i genomsnitt små pensionsinkomsterna hos mottagare av bostadsbidrag är det sannolikt att en stor del av dem som omfattas av serviceboende inte betalar full klientavgift, varvid de disponibla inkomsterna inte ändras i och med ändringen av bostadsbidraget.

4.3.1.2 Konsekvenser för den offentliga ekonomin

Skärpningen av tilläggssjälvriskprocenten och förmögenhetsprövningen i bostadsbidraget för pensionstagare minskar kostnaderna för bostadsbidraget för pensionstagare med ca 38,4 miljoner euro. Kostnaderna för utkomststödet beräknas öka med ca 0,4 miljoner euro. Intäkterna från klientavgifter för serviceboende som välfärdsområdena samlar in beräknas minska med högst 12,6 miljoner euro. Till denna del har man i bedömningarna antagit att klientavgiften för alla som bor i serviceboende minskar på motsvarande sätt som bostadsbidraget minskar. Sammantaget beräknas de offentliga finanserna stärkas med minst 25,4 miljoner euro.

Pensionärer som bor i serviceboende och får bostadsbidrag för pensionstagare har oftare än genomsnittet förmögenhet som ska beaktas i bostadsbidragets belopp. Skärpningen av förmögenhetsprövningen har således en större inverkan på välfärdsområdenas klientavgiftsintäkter än höjningen av tilläggssjälvriskprocenten.

Tabell 11. Konsekvenserna av ändringarna i bostadsbidraget för pensionstagare för den offentliga ekonomin, milj. euro (negativa siffror sparar den offentliga ekonomins kostnader och positiva siffror ökar dem),

	Bostadsbidrag	Utkomststöd	Klientavgifter	Den offentliga ekonomin
Skärpning av förmögenhetsprövningen	-20,3	0,3	9,4	-10,6
Skärpning av tilläggssjälvriskprocenten	-18,1	0,1	3,2	-14,8
Sammanlagt	-38,4	0,4	12,6	-25,4

Eftersom ändringarna träder i kraft i samband med justeringarna av bostadsbidraget under två års tid realiseras år 2025 9,6 miljoner euro av besparingarna i bostadsbidraget, 0,1 miljoner euro av ökningen av utgifterna för utkomststödet och 3,2 miljoner euro av minskningen av intäkterna från klientavgifter. År 2026 realiseras 28,8 miljoner euro av besparingarna i bostadsbidraget, 0,3 miljoner euro av ökningen av utgifterna för utkomststödet och 9,5 miljoner euro av minskningen av intäkterna från klientavgifter. Från år 2027 realiseras besparingarna till fullt belopp.

4.3.2 Konsekvenser för Folkpensionsanstaltens verksamhet

De föreslagna ändringarna förutsätter ändringar i Folkpensionsanstaltens informationssystem, blanketter samt kundbrev och beslutstexter. Dessutom förutsätter genomförandet av de föreslagna ändringarna att personalen utbildas, att den rådgivning och information som riktas till förmånsökandena förnyas och beredskap att sköta ett ökat antal rådgivningssituationer i synnerhet i det skede när ändringarna träder i kraft.

4.3.3 Konsekvenser för besvärinstansernas verksamhet

De föreslagna ändringarna ökar sannolikt i någon mån antalet besvär över beslut om bostadsbidrag för pensionstagare och därmed antalet ärenden hos besvärnämnden för social trygghet och försäkringsdomstolen.

4.4 Samverkningar med andra ändringar i den sociala tryggheten

I denna proposition beskrivs konsekvenserna av de föreslagna ändringarna av det allmänna bostadsbidraget och bostadsbidraget för pensionstagare som en självständig helhet. Social- och hälsovårdsministeriet bereder en bedömning av de sammantagna konsekvenserna av regeringspropositionerna. Bedömningen blir klar under hösten och kan då användas som ett komplement till de konsekvensbedömningar som ingår i regeringspropositionerna. Vid bedömningen av de sammantagna konsekvenserna uppdateras den promemoria om bedömningen av de sammantagna konsekvenserna som lämnades i samband med regeringens propositioner år 2024 och den kompletteras med en bedömning av de sammantagna konsekvenserna, inklusive konsekvenserna för de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna, av de lagändringar gällande social trygghet och social- och hälsovårdstjänster som föredras som budgetpropositioner i samband med budgetpropositionen för 2025.

5 Alternativa handlingsvägar

I regeringsprogrammet eftersträvas betydande besparingar i det allmänna bostadsbidraget. På grund av besparingarnas omfattning har flera åtgärder valts ut för genomförandet av dem. Förslagen baserar sig på regeringsprogrammet och inga egentliga alternativa handlingsvägar har bedömts. De föreslagna åtgärderna har valts så att de berör hushåll med förmögenhet och således har man undvikit att åtgärderna riktas mot medellösa hushåll.

Åtgärderna i fråga om bostadsbidraget för pensionstagare gäller huvudsakligen stödtagare som har förmögenhet och inkomster som överstiger minimipensionen. Att åstadkomma motsvarande besparingar till exempel med åtgärder som berör alla bidragstagare jämnt skulle medföra utkomstsvårigheter för de pensionstagare som har de allra lägsta inkomsterna.

6 Remissvar

Sammanlagt 39 utlåtanden lämnades om utkastet till proposition. Flera utlåtanden var kritiska till propositionens konsekvenser för stödmottagarnas betalningsförmåga och den eventuella ökningen i fråga om hyresskulder och vräkningar. Även det ökade behovet av utkomststöd kritiserades. Det konstaterades dock att det goda utbudet av hyresbostäder på olika håll i landet i viss mån gör det lättare för hushåll som får bostadsbidrag att anpassa sig till sparåtgärderna i fråga om bostadsbidraget.

I flera utlåtanden ansågs förmögenhetsprövningen i sig vara ett motiverat tillägg till det allmänna bostadsbidraget, men förmögenhetsgränserna och nivån på dispositionsavdraget ansågs vara för låga. Ändringen av kommungrupperingen i det allmänna bostadsbidraget kritiserades och ansågs inte vara motiverad i fråga om alla nämnda kommuner. I fråga om bedömningen av företagares inkomster föreslogs det också att man vid bedömningen av inkomsterna helt och hållet avstår från att använda arbetsinkomsten enligt företagarens pensionsförsäkring.

Konsekvenserna av ändringarna i bostadsbidraget för pensionstagare för pensionärer med låga inkomster kritiserades, liksom konsekvenserna för till exempel pensionärer som delvis vill fortsätta att arbeta medan de är pensionerade.

Propositionens konsekvensbedömningar i fråga om olika grupper ansågs delvis vara bristfälliga och avsaknaden av en bedömning av de sammantagna konsekvenserna av den helhet av reformer som ska genomföras under regeringsperioden kritiserades.

I flera remissvar kritiserades den korta remisstiden och att den inföll under semestertiden.

Utifrån remissvaren har motiveringen till propositionen delvis preciserats och korrigerats. Även konsekvensbedömningarna har preciserats, liksom också avsnittet om verkställande och uppföljning.

7 Specialmotivering

7.1 Lagen om allmänt bostadsbidrag

10 §. *Maximala boendeutgifter.* Det föreslås att Kouvola, S:t Michel, Björneborg, Kajana, Villmanstrand och Vasa flyttas från nuvarande kommungrupp 2 till kommungrupp 3. I dessa kommuner minskar de maximala boendeutgifterna som beaktas en aning när bostadsbidraget bestäms.

12 §. *Inkomster som ska beaktas i bostadsbidraget.* Det föreslås att 4 mom. 1 punkten preciseras. Inkomst som tjänats in såsom företagare ska även i fortsättningen i regel beaktas till det belopp som arbetsinkomsten har fastställts enligt lagen om pension för företagare eller lagen om pension för lanbruksföretagare. I vissa enskilda situationer visar andra uppgifter som beskriver företagarens inkomster, t.ex. beskattningsuppgifterna eller uppgifter ur inkomstregistret, att den arbetsinkomst som fastställts enligt pensionslagen inte alls motsvarar företagarens faktiska inkomstnivå. Till exempel i situationer där arbetsinkomsten har fastställts till minimibeloppet eller endast något högre än det, men inkomsterna på basis av beskattningsuppgifterna är väsentligt större kan Folkpensionsanstalten med stöd av den preciserade bestämmelsen kan göra en helhetsbedömning av företagarens inkomster utifrån olika informationskällor.

Till 5 mom. fogas enligt förslaget ett avdrag för dispositionsmedel som görs från depositionerna och tillämpas vid beräkningen av kapitalinkomsterna.

13 §. *Inkomst från förmögenhet.* Den föreslagna paragrafen är ny och innehåller bestämmelser om den förmögenhet som ska beaktas när bidraget bestäms och om inkomst som beräknas på den.

Till de inkomster som nämns i 12 § läggs enligt förslaget 20 procent av de till hushållet hörande personernas sammanlagda förmögenhet enligt 2 mom. till den del förmögenheten efter avdrag för skulder överstiger 10 000 euro, om hushållet omfattar en vuxen, och 20 000 euro, om

hushållet omfattar fler än en vuxen. Det erhållna beloppet omvandlas till månadsinkomst genom att talet divideras med tolv. Från förmögenheten avdras enligt förslaget skulderna, dock inte konsumtionskrediter eller andra kortfristiga skulder.

Som förmögenhet beaktas fastigheter, men inte fritidsbostäder som är i eget bruk. Uppgift om att fastigheten är en fritidsbostad fås ur beskattningsuppgifterna. Fastigheternas värde beaktas enligt vad som fastställts vid beskattningen.

Utöver fastigheter beaktas som förmögenhet även näringsverksamhetens och jordbrukets tillgångar samt andelar av sammanslutningars tillgångar. Värdet av dessa fås ur beskattningsuppgifterna.

Till förmögenheten räknas också bostadsaktier. Dessa värderas till gängse värde i första hand på basis av beskattningen eller, om beskattningsuppgifter inte finns att tillgå, exempelvis på basis av Statistikcentralens uppgifter, om det inte i enskilda fall visas att det verkliga värdet på en bostadsaktie väsentligt avviker från den uppskattning som gjorts på basis av dessa.

Skogsegendom som ägs av en medlem av hushållet beaktas och som värde för den räknas den inkomst av skogsbruk som avses i 12 § 2 mom. multiplicerad med tio.

Enligt förslaget beaktas obligationer och masskuldebrev till gängse värde. Som värde på offentligt noterade aktier och andelar i en placeringsfond beräknas 70 procent av värdet på den sista börsdagen året före tidpunkten för beviljande eller justering. Försäkringsplaceringar beaktas enligt återköpsvärdet.

Vid bedömningen av förmögenheten görs ett dispositionsavdrag från depositionerna, dvs. från depositionerna dras 2 000 euro av som dispositionsmedel. Avdraget görs separat från varje hushållsmedlems depositioner.

Utänför förmögenhetsbedömningen lämnas en hushållsmedlems andel i ett oskiftat dödsbo och depositioner på ett bostadssparpremiekonto. Eftersom barns inkomster inte beaktas enligt 12 §, ska inte heller barns förmögenhet och inkomst som beräknas på den beaktas, om det inte är fråga om sökanden eller dennes make.

För förmögenheten fastställs enligt förslaget en övre gräns och om den överskrids föreligger inte rätt till bostadsbidrag. Bidrag betalas inte om hushållets sammanräknade förmögenhet efter avdrag för skulder och för dispositionsmedel uppgår till minst 50 000 euro.

18 §. Retroaktiv ansökningstid. Det föreslås att det till paragrafen fogas en möjlighet att av särskilda skäl bevilja eller höja bidraget retroaktivt för en längre tid än en månad. En motsvarande bestämmelse finns i flera lagar som gäller förmåner som Folkpensionsanstalten verkställer, till exempel i 21 § i lagen om bostadsbidrag för pensionstagare. Som särskilt skäl kan anses t.ex. en situation där den som ansöker om stöd akut har intagits på sjukhus och varit förhindrad att göra en ansökan om bostadsbidrag eller någon annan motsvarande orsak som har inverkat på personens förmåga att lämna in ansökan i tid. Som särskilda skäl betraktas inte okunskap om ansökningstider, misstag eller glömska.

19 §. Sökandens anmälningsskyldighet. Enligt förslaget fogas till 1 mom. 3 punkten en skyldighet för sökanden att anmäla hushållets medlemmars förmögenhet, när den inkomst som beräknas på förmögenheten beaktas vid bestämningen av bidraget.

27 §. Förutsättningar för justering av bostadsbidrag. Det föreslås att 3 mom. upphävs som onödigt. I momentet hänvisas det till förvärvsinkomstavrdraget, som har upphävts genom lag 1241/2023.

51 §. Indexbindning. Det föreslås att 1 mom. ändras så att beloppet av dispositionsavrdraget som gäller depositioner enligt 12 § samt förmögenhetsgränserna och dispositionsavrdraget som gäller depositioner enligt 13 § lämnas utanför indexbindningen. Således förblir dessa gränser även framöver tydliga och informativa heltal. Samtidigt stryks den onödiga hänvisningen till förvärvsinkomstavrdraget, som har upphävts genom lag 1241/2023. Hänvisningen till lagen om folkpensionsindex förtydligas.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelse

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2025 och tillämpas på stöd som beviljas eller justeras vid lagens ikraftträdande och därefter.

För en enskild stödmottagare som har fått bidrag redan innan denna lags ikraftträdande träder ändringarna i kraft när bidraget för hushållet i fråga justeras.

7.2 Lagen om bostadsbidrag för pensionstagare

11 §. Självriskandel för boendeutgifterna. Tilläggssjälvriskprocenten höjs och enligt förslaget är tilläggssjälvriskandelen 43,5 procent av den del av årsinkomsten som överstiger 7 415 euro. Tilläggssjälvrisken för en person som är gift eller sambo är på motsvarande sätt 43,5 procent av den del av makarnas sammanräknade årsinkomst som överstiger 10 637 euro, om den andra maken inte har rätt till bostadsbidrag för pensionstagare. Om båda makarna har rätt till bostadsbidrag för pensionstagare, är tilläggssjälvrisken 43,5 procent av den del av makarnas sammanräknade årsinkomst som överstiger 12 106 euro.

12 §. Årsinkomst. Det föreslås att 5 mom. ändras så att gränsen för den förmögenhet som ska beaktas sänks och så att procenten för fastställande av inkomsten som beräknas på den förmögenhet som överstiger gränsen höjs. Som årsinkomst beaktas 15 procent av den förmögenhet som beräknats enligt 13 § och från vilken har dragits av skulder och med vilken sökandens förmögenhet överstiger 10 820 euro eller makarnas eller sambornas förmögenhet tillsammans överstiger 17 312 euro. Ovan nämnda förmögenhetsgränser har uttryckts enligt nivån för poängtalet för folkpensionsindex år 2001 (1302) och med antagandet att poängtalet för indexet som tillämpas på bostadsbidraget för pensionstagare är 1805 år 2025. Då blir de förmögenhetsgränser som ska tillämpas år 2025 för sökandens del 15 000 euro och för makars del 24 000 euro.

8 Ikraftträdande

Det föreslås att lagarna träder i kraft den 1 januari 2025 och att de tillämpas på stöd som beviljas eller justeras vid den tidpunkten och därefter.

För en enskild stödmottagare som har fått bidrag redan innan denna lags ikraftträdande träder ändringarna i kraft när bidraget för hushållet i fråga justeras.

9 Verkställighet och uppföljning

Social- och hälsovårdsministeriet informerar om antagandet och stadfästandet av lagen.

Det är nödvändigt att i efterhand följa upp och utvärdera ändringarnas konsekvenser både nationellt och regionalt. Det är skäl att följa upp konsekvenserna för behovet av grundläggande utkomststöd.

Ändringarnas konsekvenser för användningen av bostadsbidraget och utkomststödet kan följas upp med Folkpensionsanstaltens statistik.

Eftersom propositionens förslag och andra sparbeslut har sammantagna konsekvenser, är det ändamålsenligt att det i efterhand görs en täckande bedömning av konsekvenserna. För att man ska kunna bedöma ändringarnas sammantagna konsekvenser bör det reserveras tillräckligt med tid för en mer omfattande efterhandsutvärdering.

Grundlagsutskottet har senast i sitt utlåtande GrUU 16/2023 rd hänvisat till sina tidigare ställningstaganden GrUU 47/2017 rd och GrUU40/2018 rd och konstaterat att de stater som satt i kraft den europeiska sociala stadgan har förbundit sig att skydda de rättigheter som anges i stadgan. Finland har dessutom förbundit sig till stadgans tilläggsprotokoll angående ett kollektivt klagomålsförfarande. I sitt utlåtande upprepade grundlagsutskottet att det förhåller sig mycket allvarligt till de synpunkter som lagts fram i övervakningen av stadgan och utskottet anser att statsrådet snarast bör inleda en grundlig granskning av frågan (GrUU 16/2023 rd stycke 20). Målet är att stärka den internationella jämförelsen av bedömningen av tillräckligheten i det lagstadgade grundskyddet i fråga om förmånernas nivå, de grundläggande rättigheterna och de internationella förpliktelseerna som en del av efterhandsuppföljningen av konsekvenserna av förslagen i denna proposition och andra så kallade sparlagar.

10 Förhållande till andra propositioner

10.1 Samband med andra propositioner

Enligt planen för de offentliga finanserna för 2025–2028 överförs studerandena från det allmänna bostadsbidraget till studiestödets bostadstillägg den 1 augusti 2025. En separat regeringsproposition om överföringen lämnas till riksdagen hösten 2024. Eftersom studerandena för närvarande är en betydande grupp som får allmänt bostadsbidrag, har denna överföring beaktats i bedömningen av denna propositions konsekvenser för den offentliga ekonomin.

10.2 Förhållande till budgetpropositionen

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2025 och avses bli behandlad i samband med den.

11 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Den sociala tryggheten som gäller stöd för boende är av betydelse för de grundläggande fri- och rättigheterna i synnerhet med avseende på 19 § 4 mom. i grundlagen. Enligt bestämmelsen ska det allmänna främja vars och ens rätt till bostad och möjligheter att själv ordna sitt boende. Bestämmelsen tryggar inte denna rätt som en subjektiv rättighet. Rätten till bostad som en individuell rättighet för alla har inte i Finland heller tryggats genom bestämmelser på vanlig lagnivå. Den sociala trygghetens former som gäller boende (allmänt bostadsbidrag, bostadsbidrag för pensionstagare, studiestödets bostadstillägg och delvis militärunderstödet) är sätt genom vilka det allmänna fullgör denna grundlagsenliga skyldighet. Det allmänna främjar vars och ens rätt till bostad och möjligheter att själv ordna sitt boende också på andra sätt, såsom genom stöd för bostadsproduktion. Bostadsbidraget är av betydelse också med avseende på

tryggandet av den grundläggande försörjningen enligt 19 § 2 mom. i grundlagen och med avseende på den oundgängliga försörjningen och omsorgen enligt 19 § 1 mom. Enligt 19 § 3 mom. i grundlagen ska det allmänna stödja familjerna och andra som svarar för omsorgen om barn så att de har möjligheter att trygga barnens välfärd och individuella uppväxt. Enligt 22 § i grundlagen ska det allmänna likaså se till att de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna tillgodoses.

Propositionen är dessutom av betydelse med avseende på den reviderade Europeiska sociala stadgan (FördrS 78–80/2022), FN:s konvention om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter (ESK, FördrS 6/1976), FN:s konvention om barnets rättigheter (FördrS 59–60/1991) och konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (FördrS 27/2016).

Enligt 6 § 1 mom. i grundlagen är alla lika inför lagen. Bestämmelsen uttrycker inte bara ett krav på rättslig jämlikhet utan också tanken på faktisk jämställdhet. Den omfattar ett förbud mot godtycke och ett krav på enahanda bemötande i likadana fall (RP 309/1993 rd, s. 46). Kravet på jämlik behandling riktas också till lagstiftaren. Vissa medborgare eller medborgargrupper får inte genom lag godtyckligt ges en gynnsammare eller ogynnsammare ställning än andra medborgare eller medborgargrupper. I 6 § 2 mom. i grundlagen ingår ett diskrimineringsförbud enligt vilket ingen utan godtagbart skäl får särbehandlas på grund av kön, ålder, ursprung, språk, religion, övertygelse, åsikt, hälsotillstånd eller handikapp eller av någon annan orsak som gäller hans eller hennes person. Förteckningen är inte uttömmande, eftersom särbehandling är förbjuden också av någon annan orsak som gäller en person. En sådan orsak kan vara till exempel samhällelig ställning (se RP 309/1993 rd, s. 43–44, se också t.ex. GrUU 53/2016 och GrUU 31/2014 rd). Grundlagsutskottet har brukat anse att jämlikhetsaspekterna i 6 § i grundlagen spelar en viss roll såväl när medborgarna ges fördelar eller rättigheter genom lag som när de påförs skyldigheter (se t.ex. GrUU 31/2014 rd). Jämlikhetsbestämmelsen kräver ändå inte att alla medborgare i alla avseenden ska behandlas lika, om inte förhållandena är likadana.

Det föreslagna återinförandet av förmögenhetsprövningen berör hushåll med nettoförmögenhet. Ändringen är av betydelse med avseende på egendomsskyddet enligt 15 § i grundlagen. Den föreslagna bestämmelsen förpliktar inte till att realisera förmögenhet, utan på basis av förmögenheten beräknas en kalkylerad inkomst som läggs till hushållets övriga inkomster. När det gäller den sociala tryggheten har det inte ansetts problematiskt med tanke på egendomsskyddet att förmögenheten påverkar erhållandet av stöd och stödbeloppet. I lagen om bostadsbidrag för pensionstagare föreskrivs det om förmögenhetens inverkan på det stödbelopp som betalas. Förmögenheten inverkade också på det allmänna bostadsbidraget före den 1 januari 2015, då den nuvarande lagen om allmänt bostadsbidrag trädde i kraft och lagen om bostadsbidrag (408/1975) upphävdes. Förmögenheten beaktas också vid beviljande av utkomststöd i sista hand i enlighet med lagen om utkomststöd (1412/1997).

Överföringen av sex kommuner till den lägsta kommungruppen sänker bostadsbidragen något för personer som bor i kommunerna i fråga och vars boendeutgifter överstiger de maximala boendeutgifterna för kommungrupp 3. I dessa kommuner är de genomsnittliga boendeutgifterna för bidragstagarna lägre än i de andra kommunerna i samma kommungrupp, varvid överföringen är motiverad.

För de bidragstagare som har de allra lägsta inkomsterna kompenseras det minskade bidraget av utkomststödet som beviljas i sista hand. De föreslagna ändringarna kommer i viss mån att öka förmånstagarnas behov av utkomststöd, såsom konstateras i propositionens avsnitt med konsekvensbedömningar. Grundlagsutskottet har tidigare ansett det vara oroväckande att den

föreslagna lagstiftningen har bedömts styra förmånstagarna till mottagare av utkomststöd som är avsett att trygga försörjningen i sista hand (GrUU 47/2017 rd, GrUU 40/2018 rd).

De ändringar som föreslås i bostadsbidraget för pensionstagare påverkar huvudsakligen och mest bidragstagare med förmögenhet eller inkomster som överstiger minimipensionen som ska beaktas.

Situationen i de offentliga finanserna har försvårats avsevärt av att den ekonomiska tillväxten i Finland under de senaste tio åren har varit svag jämfört med tidigare samt jämfört med de övriga nordiska länderna och EU:s genomsnitt. Under de kommande åren kommer förutsättningarna för ekonomisk tillväxt att försvagas av den demografiska utvecklingen. De offentliga finanserna har visat ett underskott sedan år 2009. Utan en betydande förändring av den ekonomiska politiken kommer skuldkvoten att fortsätta öka under 2020-talet. Även om statens skuldållbarhet fortfarande är god, kommer den att försämrats kontinuerligt, om de offentliga finanserna inte stärks. Eventuella kriser under de kommande åren kan medföra situationer där det allmänna på grund av budgetrestriktioner inte kan reagera ändamålsenligt på kriserna. I sådana situationer blir staten tvungen att alltför plötsligt skära ned de offentliga utgifterna och strama åt beskattningen.

Propositionen ingår i en helhet som regeringen beslutat om i syfte att stärka de offentliga finanserna. Vid sidan av lågkonjunkturen kan också sparmålet för statsfinanserna anses vara en godtagbar grund för att i någon mån ingripa i nivån på förmånerna i en situation där det råder en långvarig strukturell obalans mellan utgifterna och inkomsterna inom den offentliga ekonomin. Enligt finansministeriet är underskottet i de offentliga finanserna stort och ökar skuldsättningen i Finland, och därför krävs det snabba och betydande åtgärder under de följande åren för att stabilisera skuldkvoten i de offentliga finanserna. Med hänsyn till det internationellt sett höga skattestrycket i Finland och målet att trygga förutsättningarna för ekonomisk tillväxt, kan en balansering enligt finansministeriet inte helt genomföras genom skärpt beskattning. Regeringens mål att balansera de offentliga finanserna förutsätter också direkta sparåtgärder. Med ekonomisk hållbarhet i de offentliga finanserna strävar regeringen efter att det allmänna i fortsättningen bättre ska kunna svara för sina förpliktelser. Även om propositionen försämrar nivån på bostadsbidraget, bevarar den dock rätten att få bostadsbidrag och möjligheten att bo i en bostad som motsvarar behovet. Ändringarna gäller i huvudsak hushåll med förmögenhet. I de hushåll som har de allra lägsta inkomsterna tryggar därtill utkomststödet en skälig boendenivå.

Grundlagsutskottet har ansett att i den mån det är fråga om grundläggande utkomstförmåner som direkt finansieras av det allmänna är det logiskt att förmånerna dimensioneras med hänsyn till den rådande situationen inom samhällsekonomin och de offentliga finanserna (GrUU 34/1996 rd, GrUU 21/2016 rd). Grundlagsutskottet har påpekat att man med de grundläggande rättigheterna inte eftersträvar att bevara nivån på vissa förmåner. Dessutom har utskottet i sina uttalanden ansett att den sociala tryggheten är bunden till samhällets ekonomiska tillgångar och att det därför är logiskt att förmånerna dimensioneras med hänsyn till den rådande situationen inom samhällsekonomin och de offentliga finanserna. Vid bedömningen av nivån på en grundläggande rättighet fästs således uppmärksamhet förutom vid stödtagaren även vid samhällets tillgångar.

Enligt artikel 9 i ESK-konventionen erkänner konventionsstaterna rätten för var och en till social trygghet, däribland socialförsäkring. Enligt artikel 11 i ESK-konventionen erkänner konventionsstaterna likaså rätten för var och en till en tillfredsställande levnadsstandard för sig och sin familj, däribland tillräckligt med mat och kläder, och en lämplig bostad samt till ständigt förbättrade levnadsvillkor. Konventionsstaterna förbinder sig med stöd av artikel 2 i ESK-

konventionen att till fullo utnyttja sina tillgängliga resurser för att trygga att rättigheterna i konventionen gradvis förverkligas i sin helhet med alla lämpliga medel, i synnerhet genom lagstiftning. Vid tryggandet av rättigheterna beaktas emellertid konventionsstatens tillgängliga resurser, som kan beaktas som tyngre skäl när sociala förmåner försämras. Grundlagsutskottet har i sina ställningstaganden ansett att det vid dimensioneringen av sådana förmåner som direkt finansieras av det allmänna är konsekvent att beakta läget inom samhällsekonomin och de offentliga finanserna åtminstone till en viss gräns som en godtagbar grund för att försämbra förmånerna (GrUB 25/1994 rd, GrUU 34/1996 rd).

Övervakningsorganen för de internationella människorättskonventionerna har meddelat ställningstaganden som gäller Finland. FN:s ESK-kommitté framför allmänna kommentarer (general comments) om hur bestämmelserna i konventionen ska tolkas. Kommitténs senaste slutsatser som gäller Finland antogs den 5 mars 2021 (E/C.12/FIN/CO/7). I sina slutsatser fäste kommittén uppmärksamhet vid social trygghet (artikel 9) och ansåg att nedskärningarna av förmåner och frysningarna av folkpensionsindex som gjordes under åren 2015–2019 gjorde förmånerna otillräckliga. Kommittén uppmanade Finland att i fortsättningen säkerställa att de sociala förmånerna förblir tillräckliga och att när nedskärningar övervägs bland annat i samband med sparåtgärder inom den offentliga ekonomin, a) nedskärningarna är tillfälliga och endast gäller krissituationen i fråga, b) nedskärningarna är nödvändiga och proportionella på ett sådant sätt att iakttagandet av andra politiska principer eller att avhålla sig från åtgärder vore mera skadligt för de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheterna, c) nedskärningarna inte får oproportionerligt stora konsekvenser för missgynnade och marginaliserade grupper, d) nedskärningarna åtföljs av andra åtgärder, såsom sociala inkomstöverföringar, för att minska den ojämlikhet som uppstår i kristider, och e) kärnan i förmånerna bibehålls vid nedskärningar så att förmånstagarna har en tillräcklig levnadsstandard. Därutöver hänvisade kommittén till sin allmänna kommentar nr 19 (2007) om rätten till social trygghet och till skrivelsen från kommitténs ordförande om budgetåtstrammingsåtgärder (2012) (E/2013/22-E/C.12/2012/3, annex VI (B)).

Under regeringsperioden 2019–2023 steg nivån på grundskyddet tillsammans med bostadsbidraget allmänt taget både i förhållande till pris- och inkomstnivån. Utvecklingen berodde på höjningarna av grundskyddsförmånerna, men också på förändringar i förhållandena, såsom en måttlig hyresutveckling i förhållande till den allmänna prisnivån. Enligt en analys som baserar sig på exempelkalkyler minskade utkomststödets betydelse något för försörjningen för dem som får grundskyddsförmåner åren 2019–2023, eftersom grundskyddsförmånerna höjdes och bostadsbidragets ersättningsgrad ökade. Beloppet av det kalkylerade utkomststödet som barnfamiljer fick var emellertid nästan oförändrat på grund av höjningarna av utkomststödet.²

Kommittén för sociala rättigheter, som övervakar europeiska sociala stadgan, har behandlat den sociala tryggheten i Finland i sina avgöranden och den meddelade senast i början av 2023 ett avgörande enligt vilket beloppen av det grundläggande utkomstskyddet och de förmåner som tryggar minimiutkomsten är för låga i Finland. De stater som har satt i kraft stadgan har förbundit sig till att skydda de sociala och ekonomiska rättigheter som anges i stadgans artiklar. Finlands system för social trygghet omfattar både inkomstrelaterade förmåner och förmåner i form av minimibelopp. De sociala förmånerna i form av minimibelopp är garantipensionen, sjuk- och rehabiliteringsdagpenningen till minimibelopp samt grunddagpenningen inom utkomstskyddet för arbetslösa. Vid sidan av dem finns behovsprövade förmåner som räknas som socialbidrag, det vill säga arbetsmarknadsstöd och utkomststöd. I regel strävar Finland efter

² Utvärderingsrapport om grundtrygghetens tillräcklighet 2019–2023 (Institutet för hälsa och välfärd, Rapport 3/2023 (på finska))

att trygga en individs ställning i händelse av en social risksituation (såsom arbetslöshet, sjukdom eller arbetsoförmåga).

Den nordiska uppfattningen om social trygghet som en kombination av penningstöd och tjänster påverkar i bakgrunden det finländska systemet. Kommittén har även granskat tillräckligheten hos de andra nordiska ländernas grundtrygghet. Också vid den granskningen har särdragen hos det nordiska systemet framträtt. Synen har lett till meningsskiljaktigheter med kommittén för sociala rättigheter. Finland bedömer vad som är tillräcklig minimitrygghet på ett annat sätt, för i Finland utgör de sociala förmånerna, social- och hälsovårdstjänsterna och de olika avgiftstaken inom hälso- och sjukvården en helhet. Nivån på en enskild förmån är enligt det finländska synsättet inte något bra mått på vad som är tillräckligt stöd, eftersom utkomsten i Finland kan bestå av till exempel arbetsmarknadsstöd, bostadsbidrag och utkomststöd. Dessutom finns det egna avgiftstak för bland annat offentliga hälsotjänster och receptbelagda läkemedel, som begränsar klientens hälso- och sjukvårdskostnader till en skälig nivå.

På de grunder som anförts ovan anser regeringen att propositionen kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning, men ser det som önskvärt att utlåtande om förslaget inhämtas av grundlagsutskottet.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av lagen om allmänt bostadsbidrag

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om allmänt bostadsbidrag (938/2014) 27 § 3 mom.,
sådant det lyder i lag 1143/2017,
ändras 10 § 3 mom., 12 § 4 och 5 mom., 18 §, 19 § 1 mom. och 51 § 1 mom.,
av dem 10 § 3 mom. sådant det lyder i lag 1241/2023 och 51 § 1 mom. sådant det lyder i lag
1143/2017, samt
fogas till lagen en ny 13 §, i stället för den 13 § som upphävts genom lag 1241/2023, som
följer:

10 §

Maximala boendeutgifter

Kommunerna delas in i kommungrupper enligt följande:

- 1) till kommungrupp I hör Esbo, Grankulla, Helsingfors och Vanda,
- 2) till kommungrupp II hör Borgå, Hyvinge, Joensuu, Jyväskylä, Kervo, Kuopio, Kyrkslätt, Lahtis, Lojo, Nokia, Nurmijärvi, Reso, Riihimäki, Rovaniemi, Seinäjoki, Sibbo, Sjundeå, Tammerfors, Tavastehus, Träskända, Tusby, Uleåborg, Vichtis och Åbo,
- 3) till kommungrupp III hör alla andra kommuner än de som nämns i 1 eller 2 punkten.

12 §

Inkomster som ska beaktas i bostadsbidraget

Med avvikelse från 1 mom. ska

- 1) inkomst som tjänats in såsom företagare, lantbruksföretagare och stipendiat beaktas till det belopp som arbetsinkomsten har fastställts till enligt lagen om pension för företagare (1272/2006) och lagen om pension för lantbruksföretagare (1280/2006), om det inte av andra uppgifter som beskriver företagarens inkomstnivå framgår att företagarens inkomstnivå är minst dubbelt så hög som den fastställda arbetsinkomsten, samt
- 2) som inkomst av skogsbruk beaktas den enligt 7 § 3 mom. i lagen om värdering av tillgångar vid beskattningen (1142/2005) fastställda genomsnittliga årliga avkastningen för skog multiplicerad med arealen skog.

Ränteinkomster och utdelningar beaktas som inkomster, om de personliga ränteinkomsterna och utdelningarna för en medlem i hushållet sammanlagt överstiger tio euro i månaden. Vid bedömning av ränteinkomsterna dras 2 000 euro av från depositionerna som dispositionsmedel. Avdraget görs separat från varje hushållsmedlems depositioner.

13 §

Inkomst från förmögenhet

Till de inkomster som avses i 12 § läggs 20 procent av de till hushållet hörande personernas sammanlagda förmögenhet enligt 2 mom. dividerad med tolv till den del förmögenheten överstiger 10 000 euro, om hushållet omfattar en vuxen, och 20 000 euro, om hushållet omfattar fler än en vuxen. Från förmögenheten avdras skulderna, med undantag för konsumtionskrediter och andra kortfristiga skulder.

Vid beräkningen av fasta månadsinkomster beaktas som förmögenhet följande som ägs av en medlem i hushållet:

- 1) fastigheter med undantag för fritidsbostäder i eget bruk,
- 2) näringsverksamhetens och jordbrukets tillgångar samt andelar av sammanslutningars tillgångar,
- 3) bostadsaktier,
- 4) skogsegendom,
- 5) depositioner, obligationer, masskuldebrev och annan motsvarande förmögenhet,
- 6) offentligt noterade aktier och andelar i placeringsfonder, och
- 7) försäkringsplaceringar.

Förmögenhet som avses i 1 och 2 punkten beaktas enligt det vid beskattningen fastställda eller beräknade värdet. Som värde på skogsegendomen beaktas den inkomst av skogsbruk som avses i 12 § 4 mom. 2 punkten multiplicerad med talet tio. Obligationer och masskuldebrev beaktas till gängse värde. Som värde på offentligt noterade aktier och andelar i en placeringsfond beräknas 70 procent av värdet på den sista börsdagen året före tidpunkten för beviljande eller justering. Försäkringsplaceringar beaktas enligt återköpsvärdet.

Från depositionerna avdras 2 000 euro som dispositionsmedel. Avdraget görs separat från varje hushållsmedlems depositioner.

Som förmögenhet beaktas dock inte hushållsmedlemmarnas andelar i dödsbon, depositioner på bostadssparpremiekonton och inte heller barns förmögenhet.

Om hushållets förmögenhet enligt 2 mom. efter avdrag för skulder och för dispositionsmedel uppgår till minst 50 000 euro, föreligger inte rätt till bostadsbidrag.

18 §

Retroaktiv ansökningstid

Bostadsbidrag beviljas retroaktivt för högst den månad som föregår ansökan, om förutsättningarna för erhållande av bidrag redan då uppfyllts. Samma förfarande tillämpas när bostadsbidraget höjs med stöd av 27 §. Av särskilda skäl kan bostadsbidrag beviljas eller höjas retroaktivt för en längre tid.

19 §

Sökandens anmälningskyldighet

Av ansökan om bostadsbidrag ska framgå

- 1) personuppgifterna för sökanden och de andra personer som hör till hushållet,
 - 2) boendeutgifterna och uppgifter som behövs för att bestämma dem,
 - 3) uppgifter om inkomster enligt 12 § och förmögenhet enligt 13 § för alla personer som hör till hushållet.
-

51 §

Indexbindning

De belopp som anges i denna lag binds vid förändringar i prisnivån i enlighet med lagen om folkpensionsindex (456/2001). Detta gäller dock inte beloppet av dispositionsavdraget enligt 12 §, förmögenhetsgränserna och beloppet av dispositionsavdraget enligt 13 §, den minsta bassjälvriskandelen enligt 16 §, det minsta bidrag som ska betalas enligt 24 §, beloppet av de förändringar i inkomsterna och boendeutgifterna som gäller bidragstagarens anmälningsskyldighet eller justeringen av bidrag enligt 20 och 27 § samt de maximala boendeutgifterna enligt 10 §.

Denna lag träder i kraft den _____ 20 _____ och den tillämpas på bidrag som beviljas eller justeras vid den tidpunkten eller därefter. _____

2.

Lag

om ändring av 11 och 12 § i lagen om bostadsbidrag för pensionstagare

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om bostadsbidrag för pensionstagare (571/2007) 11 § 3 mom. och 12 § 5 mom.,
sådana de lyder, 11 § 3 mom. i lag 1229/2019 och 12 § 5 mom. i lag 1154/2007, som följer:

11 §

Självriskandel för boendeutgifterna

Tilläggssjälvriskandelen är 43,5 procent av den del av årsinkomsten som överstiger 7 415 euro. För den som är gift eller lever i ett samboförhållande är tilläggssjälvriskandelen 43,5 procent av den del av makarnas eller sambornas sammanräknade årsinkomst som

- 1) överstiger 10 637 euro, om den ena av dem inte har rätt till bostadsbidrag för pensionstagare, eller
- 2) överstiger 12 106 euro, om båda har rätt till bostadsbidrag för pensionstagare.

12 §

Årsinkomst

Som årsinkomst beaktas dessutom 15 procent av den förmögenhet enligt 13 § från vilken har dragits av skulder och med vilken sökandens förmögenhet överstiger 10 820 euro eller makarnas eller sambornas förmögenhet överstiger 17 312 euro.

Denna lag träder i kraft den _____ 20 och den tillämpas på bidrag som beviljas eller justeras vid denna tidpunkt eller därefter. _____

Helsingfors den 23 september 2024

Statsminister

Petteri Orpo

Minister för social trygghet Sanni Grahn-Laasonen

1.

Lag

om ändring av lagen om allmänt bostadsbidrag

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om allmänt bostadsbidrag (938/2014) 27 § 3 mom.,
sådant det lyder i lag 1143/2017,
ändras 10 § 3 mom., 12 § 4 och 5 mom., 18 §, 19 § 1 mom. och 51 § 1 mom.,
av dem 10 § 3 mom. sådant det lyder i lag 1241/2023 och 51 § 1 mom. sådant det lyder i lag
1143/2017, samt
fogas till lagen en ny 13 §, i stället för den 13 § som upphävts genom lag 1241/2023, som
följer:

Gällande lydelse

10 §

Maximala boendeutgifter

Kommunerna delas in i kommungrupper
enligt följande:

1) till kommungrupp I hör Esbo, Grankulla,
Helsingfors och Vanda,

2) till kommungrupp II hör Björneborg,
Borgå, Hyvinge, Joensuu, Jyväskylä, *Kajana*,
Kervo, Kouvola, Kuopio, Kyrkslätt, Lahtis,
Lojo, Nokia, Nurmijärvi, Reso, Riihimäki,
Rovaniemi, Seinäjoki, Sibbo, Sjundeå, *S:t
Michel*, Tammerfors, Tavastehus, Träskända,
Tusby, Uleåborg, Vasa, Vichtis,
Villmanstrand och Åbo,

3) till kommungrupp III hör alla andra
kommuner än de som nämns i 1 eller 2
punkten.

12 §

Inkomster som ska beaktas i bostadsbidraget

Med avvikelse från 1 mom. ska

1) inkomst som tjänats in såsom företagare,
lantbruksföretagare och stipendiat beaktas till

Föreslagen lydelse

10 §

Maximala boendeutgifter

Kommunerna delas in i kommungrupper
enligt följande:

1) till kommungrupp I hör Esbo, Grankulla,
Helsingfors och Vanda,

2) till kommungrupp II hör Borgå, Hyvinge,
Joensuu, Jyväskylä, Kervo, Kuopio,
Kyrkslätt, Lahtis, Lojo, Nokia, Nurmijärvi,
Reso, Riihimäki, Rovaniemi, Seinäjoki,
Sibbo, Sjundeå, Tammerfors, Tavastehus,
Träskända, Tusby, Uleåborg, Vichtis och
Åbo,

3) till kommungrupp III hör alla andra
kommuner än de som nämns i 1 eller 2
punkten.

12 §

Inkomster som ska beaktas i bostadsbidraget

Med avvikelse från 1 mom. ska

1) inkomst som tjänats in såsom företagare,
lantbruksföretagare och stipendiat beaktas till

Gällande lydelse

det belopp som arbetsinkomsten har fastställts till enligt lagen om pension för företagare (1272/2006) och lagen om pension för lantbruksföretagare (1280/2006), om det inte av andra uppgifter som beskriver företagarens inkomstnivå framgår att företagarens inkomstnivå är minst dubbelt så hög som den fastställda arbetsinkomsten, samt

2) som inkomst av skogsbruk beaktas den enligt 7 § 3 mom. i lagen om värdering av tillgångar vid beskattningen (1142/2005) fastställda genomsnittliga årliga avkastningen för skog multiplicerad med arealen skog.

Ränteinkomster och utdelningar beaktas som inkomster, om de personliga ränteinkomsterna och utdelningarna för en medlem i hushållet sammanlagt överstiger tio euro i månaden. Vid bedömning av ränteinkomsterna dras 2 000 euro av från depositionerna som dispositionsmedel. Avdraget görs separat från varje hushållsmedlems depositioner.

Föreslagen lydelse

det belopp som arbetsinkomsten har fastställts till enligt lagen om pension för företagare (1272/2006) och lagen om pension för lantbruksföretagare (1280/2006), om det inte av andra uppgifter som beskriver företagarens inkomstnivå framgår att företagarens inkomstnivå är minst dubbelt så hög som den fastställda arbetsinkomsten, samt

2) som inkomst av skogsbruk beaktas den enligt 7 § 3 mom. i lagen om värdering av tillgångar vid beskattningen (1142/2005) fastställda genomsnittliga årliga avkastningen för skog multiplicerad med arealen skog.

Ränteinkomster och utdelningar beaktas som inkomster, om de personliga ränteinkomsterna och utdelningarna för en medlem i hushållet sammanlagt överstiger tio euro i månaden. Vid bedömning av ränteinkomsterna dras 2 000 euro av från depositionerna som dispositionsmedel. Avdraget görs separat från varje hushållsmedlems depositioner.

13 §

Inkomst från förmögenhet

Till de inkomster som avses i 12 § läggs 20 procent av de till hushållet hörande personernas sammanlagda förmögenhet enligt 2 mom. dividerad med tolv till den del förmögenheten överstiger 10 000 euro, om hushållet omfattar en vuxen, och 20 000 euro, om hushållet omfattar fler än en vuxen. Från förmögenheten avdras skulderna, med undantag för konsumtionskrediter och andra kortfristiga skulder.

Vid beräkningen av fasta månadsinkomster beaktas som förmögenhet följande som ägs av en medlem i hushållet:

- 1) fastigheter med undantag för fritidsbostäder i eget bruk,*
- 2) näringsverksamhetens och jordbrukets tillgångar samt andelar av sammanslutningars tillgångar,*
- 3) bostadsaktier,*
- 4) skogsegendom,*

Gällande lydelse

18 §

Retroaktiv ansökningstid

Bostadsbidrag beviljas retroaktivt för högst den månad som föregår ansökan, om förutsättningarna för erhållande av bidrag redan då uppfyllts. Samma förfarande tillämpas när bostadsbidraget höjs med stöd av 27 §.

19 §

Sökandens anmälningsskyldighet

Av ansökan om bostadsbidrag ska framgå

- 1) personuppgifterna för sökanden och de andra personer som hör till hushållet,
- 2) boendeutgifterna och uppgifter som behövs för att bestämma dem,

Föreslagen lydelse

5) depositioner, obligationer, masskuldebrev och annan motsvarande förmögenhet,

6) offentligt noterade aktier och andelar i placeringsfonder, och

7) försäkringsplaceringar.

Förmögenhet som avses i 1 och 2 punkten beaktas enligt det vid beskattningen fastställda eller beräknade värdet. Som värde på skogsegendomen beaktas den inkomst av skogsbruk som avses i 12 § 4 mom. 2 punkten multiplicerad med talet tio. Obligationer och masskuldebrev beaktas till gängse värde. Som värde på offentligt noterade aktier och andelar i en placeringsfond beräknas 70 procent av värdet på den sista börsdagen året före tidpunkten för beviljande eller justering. Försäkringsplaceringar beaktas enligt återköpsvärdet.

Från depositionerna avdras 2 000 euro som dispositionsmedel. Avdraget görs separat från varje hushållsmedlems depositioner.

Som förmögenhet beaktas dock inte hushållsmedlemmarnas andelar i dödsbon, depositioner på bostadssparpremiekonton och inte heller barns förmögenhet.

Om hushållets förmögenhet enligt 2 mom. efter avdrag för skulder och för dispositionsmedel uppgår till minst 50 000 euro, föreligger inte rätt till bostadsbidrag.

18 §

Retroaktiv ansökningstid

Bostadsbidrag beviljas retroaktivt för högst den månad som föregår ansökan, om förutsättningarna för erhållande av bidrag redan då uppfyllts. Samma förfarande tillämpas när bostadsbidraget höjs med stöd av 27 §. Av särskilda skäl kan bostadsbidrag beviljas eller höjas retroaktivt för en längre tid.

19 §

Sökandens anmälningsskyldighet

Av ansökan om bostadsbidrag ska framgå

Gällande lydelse

3) uppgifter om inkomster enligt 12 § för alla personer som hör till hushållet.

27 §

Förutsättningar för justering av bostadsbidrag

Vid bedömningen av förändringen i hushållets månadsinkomster görs ett förvärvsinkomstavdrag enligt 13 § från hushållets sammanlagda löneinkomster och från inkomsterna enligt 12 § 4 mom. 1 punkten.

51 §

Indexbindning

De belopp som anges i denna lag binds vid förändringar i prisnivån så som bestäms i lagen om folkpensionsindex (456/2001). Detta gäller dock inte beloppet av förvärvsinkomstavdraget enligt 13 §, den minsta bassjälvriskandelen enligt 16 §, det minsta bidrag som ska betalas enligt 24 §, beloppet av de förändringar i inkomsterna och boendeutgifterna som gäller bidragstagarens anmälningsskyldighet eller justeringen av bidrag enligt 20 och 27 § samt de maximala boendeutgifterna enligt 10 §.

Föreslagen lydelse

1) personuppgifterna för sökanden och de andra personer som hör till hushållet,
2) boendeutgifterna och uppgifter som behövs för att bestämma dem,
3) uppgifter om inkomster enligt 12 § *och förmögenhet enligt 13 §* för alla personer som hör till hushållet.

27 §

Förutsättningar för justering av bostadsbidrag

(upphävs)

51 §

Indexbindning

De belopp som anges i denna lag binds vid förändringar i prisnivån *i enlighet med* lagen om folkpensionsindex (456/2001). Detta gäller dock inte beloppet av dispositionsavdraget enligt 12 §, förmögenhetsgränserna och beloppet av dispositionsavdraget enligt 13 §, den minsta bassjälvriskandelen enligt 16 §, det minsta bidrag som ska betalas enligt 24 §, beloppet av de förändringar i inkomsterna och boendeutgifterna som gäller bidragstagarens anmälningsskyldighet eller justeringen av bidrag enligt 20 och 27 § samt de maximala boendeutgifterna enligt 10 §.

Denna lag träder i kraft den 20 och den tillämpas på bidrag som beviljas eller justeras vid den tidpunkten eller därefter.

2.

Lag

om ändring av 11 och 12 § i lagen om bostadsbidrag för pensionstagare

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om bostadsbidrag för pensionstagare (571/2007) 11 § 3 mom. och 12 § 5 mom., sådana de lyder, 11 § 3 mom. i lag 1229/2019 och 12 § 5 mom. i lag 1154/2007, som följer:

Gällande lydelse

11 §

Självriskandel för boendeutgifterna

Tilläggsjälvriskandelen är 41,3 procent av den del av årsinkomsten som överstiger 7 415 euro. För den som är gift eller lever i ett samboförhållande är tilläggsjälvriskandelen 41,3 procent av den del av makarnas eller sambornas sammanräknade årsinkomst som

1) överstiger 10 637 euro, om den ena av dem inte har rätt till bostadsbidrag för pensionstagare, eller

2) överstiger 12 106 euro, om båda har rätt till bostadsbidrag för pensionstagare.

12 §

Årsinkomst

Som årsinkomst beaktas dessutom åtta procent av den förmögenhet enligt 13 § från vilken har dragits av skulder och med vilken sökandens förmögenhet överstiger 13 205 euro eller makarnas eller sambornas förmögenhet överstiger 21 128 euro.

Föreslagen lydelse

11 §

Självriskandel för boendeutgifterna

Tilläggsjälvriskandelen är 43,5 procent av den del av årsinkomsten som överstiger 7 415 euro. För den som är gift eller lever i ett samboförhållande är tilläggsjälvriskandelen 43,5 procent av den del av makarnas eller sambornas sammanräknade årsinkomst som

1) överstiger 10 637 euro, om den ena av dem inte har rätt till bostadsbidrag för pensionstagare, eller

2) överstiger 12 106 euro, om båda har rätt till bostadsbidrag för pensionstagare.

12 §

Årsinkomst

Som årsinkomst beaktas dessutom 15 procent av den förmögenhet enligt 13 § från vilken har dragits av skulder och med vilken sökandens förmögenhet överstiger 10 820 euro eller makarnas eller sambornas förmögenhet överstiger 17 312 euro.

Denna lag träder i kraft den 20 och den tillämpas på bidrag som beviljas eller justeras vid denna tidpunkt eller därefter.

